

YÖN

HAFTALIK GAZETE

VİETNAM

TÜRKİYE

OKUYUCUDAN YÖN'DE

Amerikan
egayı
kaçakçılığı

Sayın derginizde yayımlanan «Amerikan eşyaları kaçakçılığı» konusundaki çok önemli yazınızın sevgile okuduk.

Biz istiyoruz ki, konu bir süre Yön'ün yayın programına alınarak işlenin ve okuyucuların verecekleri çeşitli örnekler yayınlanın. O zaman hem millet, Amerikan dostluğunun içgüdülerini daha iyi anlayacak ve hem de bunlarla el altından İşbirliği yapan «Tripliketler» meydana çıkacaktır.

Bir başlangıç olmak üzere bildiğim üç olayı sıralayım:

1 — Samsun'da bir doktorun kızı ile evlenen bir Amerikalı cavus, askeri posta ile iki yıl içinde üç yatak odası takımı, gümüş yemek odası eşyaları, iki mızık dolabı ve üç teps getirerek bunları sayın kayınbabasının aracılığı ile Samsun sovetesine silmisti. Bu yüzden teknisken cavus Türkiye'deki ikametini uzatarak işi ihraç etti. Dökünlüs ve çok para kazanmıştır. Bu cavusun adı ve hizmeti Samsun'daki radar komutanlığında öğrenilebilir.

2 — Karamürsel'de radarda çalışan bir Amerikalı cavus bir gedikli üstçavuşun kızını iifal ederek onunla evlenmeye mecbur kalmış ve şimdi Beyoğlu'nda bir sinemanın antresinde açıkları «çink-boncuk» mağazasında gadece Amerikan eşyaları, viskiler, konserler satarak zengin olmuşlardır.

Celâlettin Çetin'in romanı
ÇIKTI

SAAT ALTIDA GEL

Fiyat 4 Lira
Tek siparişler için pul
gönderilmelidir
ATAÇ KİTABEVİ
Ankara cad. (Vildiye) komple
İstanbul

YON - 168

3 — Üç yıl önce bir Amerikalı subaya evlenen bir kamu iktisadi teşebbüsü müdürüne kim bir kaçakçı kredi sonunda Amerikalı tarafından öldürülmiş. Amerikalı da intihar ederek eşyaları satışa çıkarılmıştır. Sayın müdür bu eşyaların satış bedeli karşılığında vazgeçerek bir apartman katına sahip olmuştur.

4 — Kezi iki üç yıl önce Amerikalı iki cavus tarafından vücutlu silgara ile yakılarak eziyet edilen bir genç kızımız bu konu basına ve adalete intikal edince mahkemedede ifşaata bulunmuş ve yüksek deprem Amerikalılardan kimlerin kaçakçılık yaptıklarını ve kendi eliyle Ankara sovetesine satılan kıymetli eşyaların listesini ceza hâkimliğine vermiştir. Aranmış Üçüncü Aslive Cezanın dosyaları dan çıkarılabilir.

Bunun gibi daha birçok kaçakçılık örnekleri mevcut olup olayları ve ligili sahipler bilen vatandaşlarımız bunları Yön dergisine bildirmelerini bir vatan borcu savuyoruz. Başarı dilekleri ve saygılarımla.

Emekli bir emniyet memuru
*Sun'i
çelenk*

Bütün dünyada çiçeklerin ve renklerin bir anlam vardır. Takdim seklince ve yerine göre bu anlam değişir. Bir tek çiçek veya takdim olunduğu gibi bir demet, bir buket veya çiçek olarak takdim olunduğu olur. Bir çiçek, bir buket veya bir çelenk renklerine ve yerine göre sevincimizi, kederimizi, bağımlılımımızı, saygımızıhatta, hasretimizi göz yaşımızı, sevgimizi ifade ederdir.

Ne yazık! ki, son zamanlarda her sevin takıldı moda halini aldı gibi, engin anlamını ifade eden aciz bulunduğu takdim çiçek, buket ve çelenkin de takıldı, sun'ı piyasamızı sarmağa başladı. Yapmacık sun'ı çiçeklerden yapılmış buket, çiçek ve çelenk, üzerine titrediklerimiz milli bayramlarımızda Atatürk heykel ve büstlerinin etrafına sıralanmağa başladı. Yapma naylon çiçekler büyülerinizin kabırlarına serpiliyor. Yapma naylon çiçeklerle süslennin's çelenk 10 Kasım'ında Atatürk'ün manevi huzurunda yer alıyor. Büstlerinin etrafında sıralanıyor.

Çiçekin, buketin, çelenkin manevi büyük anlamını anlamanı, milli hislerden yoksun bazı kimsejin bu davranışını, büyük gülenerin, milli bayramların kutlanması ile istihza eder niteliktedir. Bunu böyle bil'mesi gereklidir. Kansınlardır.

Mustafa BAYBURTLUOĞLU

«SOSYALİZM VE İSLAMIYET»
YAZARI

ROGER GARAUDY

Sosyalizmin manevi ve ahlaki yanlarını inceliyor:

SOSYALİZM VE AHLAK

Çeviren: Selâhattin HİLÂV

Fiyatı 4 lira

GERÇEK YAYINEVİ - P.K. 655 - İSTANBUL

NOT : Tek kitap isteyenler kitap bedelin pul olarak
göndermelidirler; tek kitaplar ödemeli gönderilmez.

(YON 149)

HAFTALIK FİKİR VE SANAT GAZETESİ

Kurucusu: Cemal Reşit Ryboğlu
- Mümtec Seysat - Doğan Arıcıoğlu
İmtiyaz Sahibi ve Sorumlu Yazar
İşleri Müdürü: Doğan Arıcıoğlu
Satılık yer: Güney Mefkaçılık
T. A. S.

BASINDAN

Uluslararası fıkra yazarı Faik Suad, 10 Aralık Cuma günü saat 14'de gazetesine telefon ederek, fıkrasının hazır olduğunu bildirmiş ve bir saat sonra da hayatı gözlerini kaçırmıştır. Kirkbir yaşında aramızdan ayrılan yazar arkadaşımızın son fıkrasını yanlıyoruz:

ULUS

Tek kuruş, tek dolar...

Başbakan Demirel, bütün bakanlıklara gönderdiği bir genelge;

«Her türlü dış seyahatlerin mecburi ve zaruri hallerin ihbar ettirilerek, dar ölçüde tutulması ve gönderilecek olanların da sayısının asgari seviyeye indirilmesi...» yolunda gerekli tedbirler alınmasını istemiş.

Bu genelge hakkında bir soruya cevap veren Sayın Demirel:

— Fazlul bir seyahat yapılması... seyahatler asgari hadde indirilsin... Memlekette tek bir kuruşun, tek bir doların tasarrufuna ihtiyacımız vardır... Bizim hükümet etme felsefemiz budur... diyor.

Bu felsefe käğıt üzerinde kalmaz da, Demirel hükümetinin bütün iç ve dış harcamalarında esas bir prensip olarak benimsenir ise; sahne bu başarısından, yanı devlet kesesinden havadarlık salgını önemsi olsunlarından dolayı Sayın Demirel' yürekten kutlamayı haklınlık borcu sayar.

Tek bir kuruşun, tek bir doların tasarrufuna bu memleketin gerçeken ihtiyacı vardır... Ve bize devlet carüğün çok pahalilığı, zengin ülkeler dahi geride bırakacak ölçüde lüks ve lütfen salgınının alıp yürüdüğü inkâr edilemez bir gerekçit... Dış ülkelerde vazife seyahatleri ise askerde «mükâfat izni» veriliyor gibi, garip bir farklı vesilesi olarak kullanılmaktadır.

Başbakan Demirel imzasını fagyan bu tasarruf genelgesi, şu anda Dışişleri Bakanlığına da ulaşmıştır sanız... Ve yüzde doksan ihtimalle, bu genelge söyle şeye bir göz etmiş, «genelge dosyasına kaldırılmıştır» bille.

Oya biz temenni ederdik ki, tek kuruşun ve tek doların dahi tasarrufu zârureinden bahseden bu genelgenin bir süreli, Dışişleri Bakanı Çağlayan'ın New York'taki adresine de postalanmasını...

Bizim bildığımız kadar, şu anda New York'ta diploması fârihine altın bir sahife eklemek için toplanmış seçme diplomatlarımızın sayısı otuz ayımkadır!

Merkezden «kızakçıları» dedikleri yedi Büyükelçi... Sonra, Şam ve Helsinkî Büyükelçileri... Sonra, Bakanlık Genel Sekreteri ve Hukuk Müşaviri... Sonra? Demirel kabinesi kurulken «Bakanlık başkanı» boyunları böyük kalan ve «New York'ta kırk gün-lük fesih mükâfâyla yüzleri güldürulen dört adet de milletvekili...» Birleşmiş Milletler nezdinde Beşdelegimiz Orhan Eralp ve eldükâk kalabalık yardımçıları... Şimdi bunların hepsi New York'tadırlar... Ve hepsinin başında «surpriz diplomat» İhsan Sabri

Çağlayan'ı...

Bu kalabalık heyete katılanlardan her birinin günlük seyahat tahsisatı 300-500 lira arasında... Bakanın seyahat yevmiyesi ise, öfkelerin üç katı, yani 900 liranın üstünde... Bu kalabalık heyet New York'a ne iş görür, nerde vakit geçirir, bilen yoktur. Yirmi gündür oradalar, daha kaç hafsa kalacakları belli değil...

Birleşmiş Milletler binası önünde gösteri yürüyüşü mi yapacağız, yoksa Kıbrıs tezimi mi savunacağız? Sayın Demirel tasarruf genelgesine imza koymadan önce, bu komik durumun üzerinde eğilmeliydi ve New York'taki dolar havadâhına kısa yoldan bir son vermeliydi...

Başbakanlık genelge dosyasını söyle bir elde geçirirsiniz; her hükümet işe başladığı ilk ayarda veya bütçe hazırlıklarında dev rakamlar sırtılı, böyle kesin ve köşeli ifadeler tasarruf genelgeleri yazılır, gazetelerde haberler şıkar ve sonra herken gene bildigini okur...

Başbakanlık genelgesinin, Belediye yasaklanan biraz daha uzun süreli ve etkili olması isteniyorsa, «tek kuruş, tek dolar» felsefesini bütünü devlet dairesi ve kuruluşlarında ilice yerlestirene kadar mücadele etmek gereklidir...

Devlet parasını İsrail'ye Insafer örnekle ri duymuşdur ki biz; bütçe yili sonuna doğru veya bu fasılındaki tahsisatı harcamamış olan bazı daireler, bu parayı hazineye lağ etmekense, y. hiç yoktan dış seyahatler icat etmişler, ya da hiç ihtiyacları olmadığı halde bol bol kırfaşla malzemeleri veya koltuk, masa, halı, perde gibi eşyalar satın almışlardır...

Çeşitli devlet dairesi ve müesseselerinin bina kirasi olarak her yıl 800'den fazla para 25 milyon lirayı aşıyor...

Ne hızın bir tesadüftür, Başbakan Demirel tasarruf genelgesini imzadığı günlerde, eski Başbakan Sayın Orgüpü'ün Paris'e nikâh hazırlıkları yapıyordu... Neden İstanbul'da veya Ankara'da değil de Paris'te? Tek dolar dövizin tasarrufuna dehî ihtiyaci olan bir ülkenin Şenatoðü ve eski Başbakanı, o günün nikâhim Paris'te kıyıldırsa... Gene bu ülkenin varlığı alıcıları dört mevsimde dört defa Avrupa turuna çıkarırsa... Ve nikayet bu ülkenin dindar vatandaşları her yıl Hac yoluna 10 milyon dolar harcarırsa?

Sonra da bu ülkeye, tek kuruşun ve tek doların tasarrufunu, «hükümet etme felsefesi» olarak ilan edeceklerini ve herkesin de buna inanmasını bekleyeceksiniz...

Olur mu bu? Hoca Naşrettin yapmış ve elmuþ Bizimki neden olmasın?..

FAIK SUAD

ALTIN KİTAPLAR YAYINEVİ SUNAR

Rusça aslı ile karşılaştırılarak ve hiç kısaltılmadan

DON NEHİRİ SAKİN AKAR

(Mihail Şolcov'un dev Romanı)

Rusça orijinalindeki gravürlerle süslü olarak

Dilimize çevirenler: Mete Ergin — Gani Yener, Hasan Ali EDİZ'in nefis bir önsözü ile Lüks kapitone ciltli: FIATI: 12,5 T.L.

YON - 168

ABONE : Yeni İşyeri: Sümer sokak No: 16/3 Yenibahçeli — ANKARA
Telefon: 37 89 89 — İstanbul Büro: 6555 İlan ve Abone İşyeri: Mol. İstiklal Sok. No: 22 Çiftlik — İstanbul Tel: 22 88 70 — Posta Kütüphane: 812 İstanbula.

İLAN : Seher sütcüleri satıcı: 35.— 1.L. dir 90.— rehber makaslar dâr ve reklamlarla kitap dâncıları gibi özel indirimler yapısı İlâ ve reklâmları. İlan yapanın manzûmından ôlur. Niçbir sorumluluk yüklenmez.

BAKIS

MİLLİ KURTULUŞ SAVAŞLARI ve AMERİKA

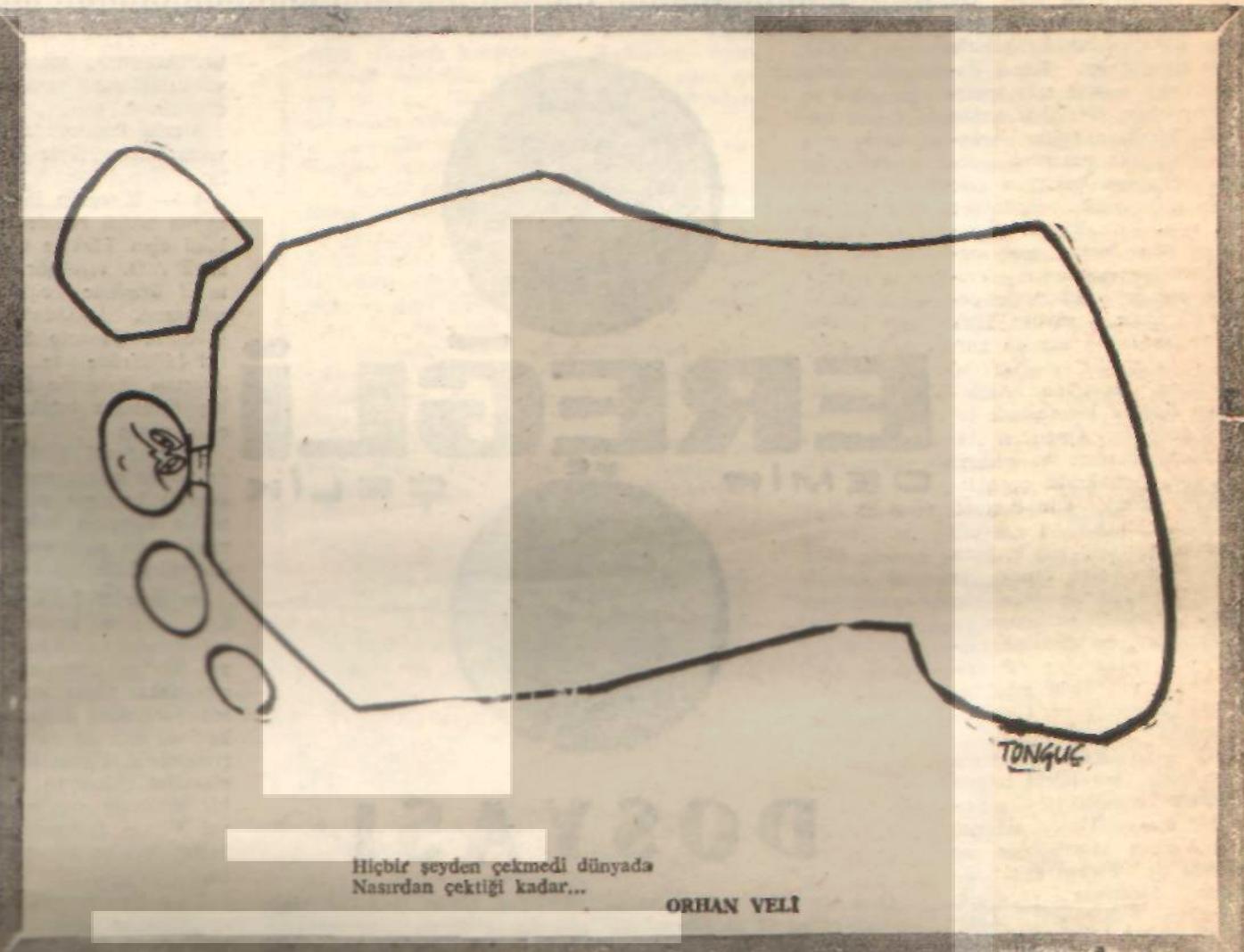
BABUTUN KEŞFİ

Amerika, bugün yeryüzünün en güçlü ülkesidir. 1953-60 döneminde 2,5 gibi düşük bir oranda olan Balkanlarda hızı, 1960-65 döneminde 4,1'e yükselmistir.

Savunma alanında 1960'tan önce Sovyetlerin gerisinde kaldığı inşasını veren Amerika, Kennedy'ye iğfaguna geçmesiyle birlikte savunmaya öncelik vermiş ve birkaç yıl içinde basdöndürücü bir askeri erismiştir.

Sovyet Rusya, sanayi alanında büyük başarılarına rağmen, Amerikan ekonomik gücünün yarısına düşülmüştür. Avrupa'nın hızla gelişen kanitalist ülkeleri de, Amerika'nın yanında hayli cüce kalır. Kanitalist dünyadaki en büyük fabrikaların 306'sını Amerikan şirketleri teşkil etmektedir. Bu da General Motors'un 1945'teki Batı Almanya'da bulunan fabrikalarının 50'inde-

Bu hikâye güçlü bir Amerikan ve willerdî bîyîk bir sikâveti anlatır. Hikâyeyi Başkan Yardımcısı, bir süre önce Harp konusunda başından, kuvatlana- bir saldırısı... Milli edivorum, hâsi hâsi hâsi teh

Hicbir seyden çekmedi dünyada
Nasırdan çektiği kadar...

ORHAN VELİ

bölgelendirmeyen hükümetleri devirmek için aklı almak tertiplere gitmektedir.

engellemek için, silahlı da dahil her türlü müdahale hakkına sahiptir. Dominik seferi, bu doktrinin paralek uygulamalarından biridir.

Geçen ayın sonlarında yapılan Amerika Devletleri Teskilatı (OAS) toplantısında, Dışişleri Bakanı Rusk, «tehlikeli saydığı» durumlarda Amerika'nın müdahale edeceğini azıka belirtmiş ve bu makasla ortak bir askeri kuvvetin kurulmasını istemistiir. Sili Dışişleri Bakanının, «OAS'in yeni bir engelzisyonu ihtiyac duyan ideoolojik bir öprüit hâline gelmesini kabul etmiyoruz» protokolarına rağmen öyle görünür ki Amerika bu isteğini elde edecektil. Edemese dahi, tek taraflı müdahale hakkı her zaman

Demek oluyor ki, Üçüncü Dünya halkları, geri ve satılık vänetçilerinin elinden kurtuluşun kalkınma ve ilerleme yoluna birme eahalarının içeriğinde dev Amerika'vi bulmaktadırlar. Birleşmiş Milletlerde, sömürgecililiğin tasfiyesini savunan Amerika, vergiizini en korkunç sömürge hamlarını verme karardadır. Fakat veni veni Vietnam'lar pahasına da olsa, esrimizde sömürge savasları kaybedilmeye mahkümdür.

... Amerika'yı bekârârlar
göre, bu ülkeye yedî ortalamâ 10
milyon ton bumbu almaktadır.

CI TEORİSİ

Milli kurtuluş hareketlerini, Humhrev'in devrimivle, güvenliği için belli başlı tehlike savan Amerika, «counter-insurgency» adı verilen bir teori ortaya atmıştır. CI Teorisi, kurtuluş savaşlarına karşı koymayan sivil ve askeri teknikleri gelistirmektedir. Gerek Amerika'nın, gerek kukla hükümetin asker ve polisine, CI Teorisine uygun olarak, devrimci faaliyetlerle her türlü alanda nasıl savasılacağı öğretilmektedir. Washington, kukla hükümetlere, kendi halklarından korunmalarını sağlamak amacıyla, CI tekniklerini benimsetmek ve gerekli personeli yetiştirmek için bir Harvard Üniversitesi yarısında bellirtildiği üzere, vüda 1 milyar dolar harcamaktadır! Ünlü C.I.A., bu politikanın temel davanaklarından biri olarak faaliyet göstermeyecektir.

CI faaliyetleri. Harvard Üniversitesi payasında su sildirile tankit edilmektedir. «Millîvetci, devrimci hareketleri bulenseve teşvik etmek. Je halka davranışları ve basılıca görevleri Amerikan mallı ve askeriçı karlarını korumak olan mesruveti süniheli kukla hükümetleri desteklemekteiz... CI faaliyetlerinizle biz kimleri eüçlendirmiyoruz? Genellikle bir zengin sınıfı ve bir asker grubunu tutmaktavız. Onları halkın sosyal refahına yoinaltme cahamız Jäfta kalmaktadır. Bunları eüçlendirmekle, aslında devrimci hareketlerin disindaki hiltin sosyal değişim vollarını kapamış olmuyor mu?

CI çıkmaz bir yoldur. fakat Washington bu çıkmaz volda yüremlere azimli önsüzmektedir.

JOHNSON DOKTRİNİ

Yıllardır belistirilen, Güney Amerika ve Vietnam'da uygulanan kurtuluş savaşlarına karşı kovma teorisi ve aksiyonu, politik ifadesi ni Johnson Doktrini'nde bulmaktadır. Doktrine göre, Amerika, nüfuz bölgeleri içinde savdı ğı ülkelerde, arzu etmediği rejimlerin kurulmasını

Doğan Avcioğlu

ADLI KAPİTÜLASYONLAR KÖKÜNDEN KALDIRILMALI

Amerikalılar imtiyazları, sıklığı bir kolaylıkla vermek isteyen, fakat bazen imtiyazları almak gereklince, Amerika'lılar ilgililere kök söktürmeye çalışırlar. Nitekim adlı bir skandal halinde gelen «suç işleyen Amerikalı askerlerin hangi makamında yargılanacağı meselesi»nde, Amerikalılar asgarı tavizi bile vermeye güçlükle yanaşmışlardır.

Halbuki Amerikalılar, NATO anlaşmasını çok aşan bir cömertlikle tanınan yargılamaya yetişini, onların süüstimal ettilerini gösteren bir sürü örnek vardır: Bir Amerikalı Astsubay, Kütahya'dan Eskişehir'e jeep ile gitmektedir. Kendi ifadesiyle, «bir miktar raki içmişdir». Astsubay, Sivrihisar yakınından, bir kum yüksemi arkaında oynuyarak pazardan dönenek babalarını bekleyen üç çocuğunu çığneyerek öldürür. Ve sonra kaçmaya kalkırsa da yakalanır. Ama birkaç saat sonra, Amerikan makamları «vazifeli» olduğu gereçesiyle çocukların eğneden evlisi Türk adlı makamlarının elinden alırlar.

Astsubay, Amerikan Askeri Yardım Kurulu Merkezinde tescilli eden bir Amerikan Askeri Mahkemesinde yargılanır. Mahkeme, Astsubayın çocuklara şeker vermek için durnak istediğini, samanın iyi niyetli davranışını, fakat jeep'in kum duvarını app volun dışında ve hendeğin ötesinde oynayan üç çocuğu öldürdüğü sonucuna varır. Astsubay, iyi niyetine rağmen vuku bulan olay dolayısıyla birkaç yüz dolar para cezasına çarptırılır ve Türkiye'den ayrılr.

Türk — Amerikan Derneği de verilecek temsildeki rolini oynamaya otomobiliyle giderken bir manga Türk askerini biçen Yarbay Morrison'un meşesinde de durum aynı olmuştur. Morrison «vazifeli» gösterilmiş, Ankaradaki Amerikan Askeri Mahkemesinde yapılan duruşmasında Amerikada temiz hakkı baki kalmak şartıyla, Yarbay, sembolik cezalara çarptırılmıştır. Morrison, karar verildikten bir gün sonra İtalya'ya gitmiştir.

Örnekleri kolaylıkla artırılmak mümkündür. Fakat bu iki örnek dahi, Amerikalıların kendilerine tanınan bir yetkisi nasıl insafsızca süüstimal ettilerini ortaya koymaktadır.

Hikâye, 1956 yıluna kadar uzanmaktadır. Türkiye, üye devletlerin ülkelerinde görevle bulunan NATO kuvvetlerinin hukuki statüsünü düzenleyen sözleşmeyi, 1954 yılında 6375 sayılı kanuna onaylamıştır. Sözleşme, resmi vazifenin ifası dolayısıyla işlenecek suçlarda, yargı yetkisinin gönderen devlete ait olduğunu kabul etmektedir. Yalnız suçun resmi vazifenin ifası dolayısıyla işlenip işlenmediğini kim tayin edecektir? Sözleşme, bu konuda bir sey dememektedir. Fakat çeşitli NATO ülkelerinde, bunu yerli makamlar yapmaktadır.

Buraya kadar işler normal. Fakat Türk adlı makamlarının elinden tamamen kurtulmak isteven Amerikalılar, NATO sözleşmesinde olmayan imtiyazları Türk Hükümetine tanıtmağa kalkışmışlardır. Nihayet bir formel bulunmuş ve milletlerarası bir sözleşmenin, bir kanuna değiştirilmesi yoluna gidilmiştir! 16 Temmuz 1956 tarihinde kabul edilen 6816 sayılı kanun

la, bir defa resmi vazife kavramı son derece genişletilmiştir. Kanun metninde, «resmi vazifenin ifası dokuyaşla veya resmi vazifenin ifası arasında» denilmektedir. Böylece, «vazife sırasında» fakat vazife ile ilgili olmayan bir suçun işlenmesi halinde de yargı yetkisi gönderen ülkenin olacaktır. Ote yandan kanun, görev hususunun tesbitini Hükümete bırakmaktadır. Kanunun kabulünden dört gün sonra, A.B.D. Büyükelçiliği ve

Dışişleri Bakanlığı arasında mektup teatisi suretiyle, bu kânona dayanarak bir anlaşma yapılmıştır. Anlaşmaya göre, yetkili Amerikan askeri makamı, suç işleyen görevli için «vazife belgesi» verdiği takdirde, Türk adlı makamlarının yapabilecekleri bir şey yoktur. Suçlu Amerikalılar teslim edilecektir. Unutulmaz Hâdi Tan, 31 Temmuz 1956 tarihli bir tâmmile bunu savcılara tamam etmiş ve böylece Türk yargı or-

ganlarının yetkisi hemen bütünüyle ortadan kalkmıştır. Amerikalıların vazife belgesini insafsızca süüstimal etmeleri üzerine, 27 Mayıs'tan sonra, bu adlı kapitülasyonun düzeltilmesi meselesi ele alınmış ve Dışişleri Bakanlığı ile Müsteşar payesindeki bir Amerikalı diplomat arasında görüşmeler başlamıştır. Ama Amerikalılar bizi, yâlara oyalamayı başarmışlardır. Amerikalıların ilk tezi, «Efendim, buna nâmîlizum»

DOSYASI

Özel teşebbüsün mucizesi diye ilan edilen ve ilk faaliyet yılını 180 milyon lira zararla kapadığı gazete haberlerinden anlaşılan ERDEMİR'in Genel Kurulu 10 Ocak 1966'da toplanarak özel murakipların yolsuzluklarla ilgili raporlarını inceleyecek. Aralarında Prof. Ali Bozer ve Mazhar Hişşamza da bulunan özel murakipların raporları -Genel Kurulda edilmesi dahi- YÖN sütunlarında didik didik edilecektir.

Bilindiği gibi, Genel Kurulu da Karabük ve Sümerbank gibi iki devlet kurumu görevlendir. Bu kurumlar, Ereğli - Çelik yolsuzlukları üzerinde titizlikle duran eski Sanayi Bakanı Muammer Erten zamanında, yolsuzlukları ortaya çıkartmak için hafif bir kıpırdama göz terimi, fakat 1965 Şubatında Ereğli - Çelik eski müteahhidi ve İdare Meclisi Başkanı Danış Koper'in ideal arkadaşı Demir el İktidarı görev alıncı sellemini kesmişlerdir. Her partiden milletvekillerinin katıldığı Meclis Araştırmasında, bütün yolsuzlukların baş sorumlusu gösterilen Danış Koper, Ereğli - Çelik'te halâ Sümerbank'ı temsil etmektedir! Halbuki Meclis Araştırma Komisyonu Raporunda yapılan en önemli tavsiye, İdare Meclisi Başkanı, İcra Komitesi Başkanı ve Genel Müdür Vehbi Koç'ı yolsuzlukları birlikte derhal eden Danış Koper'in hiç de ilse bahis konusu tabakkat biniceye kadar, gerek tabakkatın selâmeti, gerekse ekâkum umumiyyet tatmin için vazifesinin alınmasıdan uygun olacağını tâsiye etmek isteriz».

Danış Koper, buna rağmen vazife başında kalmıştır. Özel murakiplar, geniş ölçüde, sahne durumundaki Koper'in sağlığı bilgilere dayanarak çalışmak zorunda bırakılmışlardır. Genel Kurul da, bu şartlar altında meseleyi inceleyecektir.

Her halükârdı, Genel Kurul vereceği karar, büyük miktarda devlet parasının akıtıldığı bir konuda, Millet Meclisini bağlamaz. Meclis, bir komisyon kurarak, araştırma yapmış

topluyan Danış Koper'in «tabakkatın selâmeti için» uzaklaştırılmasıydı. Meclis Raporunda söyle deniliyor: «...Danış Koper, şirket sevk ve idaresinde inisiatif ve hâkimiyetini tesis etmiştir ve bunun içindir ki, yolsuzluk iddialarının muhababıdır ve şikayetleri şahsında toplamıştır... Yolsuzluklar, özel murakiplarla tahâk edildiğine, şikayetler Danış Koper'in şahsında toplandığına göre ve özel murakipların varacağı netice şüphesiz büyük ehemmiyet taşıdığı cihetle, bugün İdare Meclisi Reisi, İcra Komitesi Başkanı ve Genel Müdür Vehbi Koç'ı yolsuzlukları birlikte derhal eden Danış Koper'in hiç de ilse bahis konusu tabakkat biniceye kadar, gerek tabakkatın selâmeti, gerekse ekâkum umumiyyet tatmin için vazifesinin alınmasıdan uygun olacağını tâsiye etmek isteriz».

Danış Koper, buna rağmen vazife başında kalmıştır. Özel murakiplar, geniş ölçüde, sahne durumundaki Koper'in sağlığı bilgilere dayanarak çalışmak zorunda bırakılmışlardır. Genel Kurul da, bu şartlar altında meseleyi inceleyecektir.

Her halükârdı, Genel Kurul vereceği karar, büyük miktarda devlet parasının akıtıldığı bir konuda, Millet Meclisini bağlamaz. Meclis, bir komisyon kurarak, araştırma yapmış

tır. Araştırma sonucu çeşitli yolsuzlukların varlığını tespit etmiştir.

Meclis Raporunda yer alan yolsuzluklar şöyle özettenebilir:

1 — Kireçfaşı İhalesinde en uygun teklifi bir devlet teşebbüsü olan Türkiye Cimento Sanayii A.O. vermiştir. Fakat bu teklif üzerinde ciddiyetle durulmamış, ERDEMİR Genel Müdürü, Cimento Sanayii Genel Müdüründe telefon ederek, kireçfaşı İhalesinin Sezai Türkş firmasına bırakılmasını rica etmiştir.

İhale, Sezai Türkş firmasına yolsuz olarak verilmiştir. Bu firmayı kayıma çabası içinde, tesisin kireçfaş ihtiyacının garanti altına alınması tehlikeye düşürülmüştür.

Bayındırık Bakanlığı, kireçfaşı üretimi, kırma ve elemeye makinalarını usulsüz olarak Sezai Türkş firmasına kiraladı, fakat firma -devletin usul söz yardımına rağmen- taahhüdü zamanında yerine getirememiştir. Firma hakkında geçikmeler dolayısıyle berhangi bir muamele yapılmamıştır. Sezai Türkş firmasının, ERDEMİR aleyhine korunduğu açıktr.

2 — Yarı mamül ham madde ithali, en ucuz fiyatla veren Kayser firmasına verilmemiştir. Kayser firması, ERDEMİR yoneticilerinin «şahsi menfaat talepleri» yüzünden anlaşmaya varılamadığını ileri sürmektedir. Bu yüzden ihale işi gecikmiş, Türk gemilerine döviz ödemeden 18 dolara vaptırılmıştır.

3 — ERDEMİR anlaşmasında birinci derecede sorumluluk taşımış olan Genel Müdür Yardımcısı Nezih Rona'nın ifadesine göre, fabrikanın temel inşaatının Türkiye'de yapılması hususundaki çabalardan başarısız kalmış, İhale Morrison - Knudsen firmasına verilmiştir. Silleyman Demirel'in temsilciliğini yaptığı Morrison'a, ihale bedelinin dışında, hakem kararı ile 10,5 milyon lira tazminat ödemiştir. Tazminatın 7 kâsur million lirası ERDEMİR görevlilerinin ihmali yüzündendir. İdare Meclisi, bu işe kusurlu olanları araştırmayıarak görevini ihmali etmiştir.

4 — Liman inşaatı İhalesinde yolsuzluk vardır. Sezai Türkş firması, kireçfaşı İhalesinde olduğu gibi, bu işte de himaye edilmiştir. Bu firmaya, munzam işler için ayrıca 2,841 milyon lira ödemesi yolsuzdur.

5 — Demir cevheri alanında, ERDEMİR'in Yönetim Kurulu üyesi olan Vehbi Koç'un ortak bulunduğu Demir - Eksport firması, özel himaye görmüştür. Obür satıcı firmalarla, çeşitli fiyat artışları dolayısıyle, 6 lira zam yapılrken, Vehbi Koç'un firması 9 lira zam almıştır. Bu fazla, «ne veysikalarda, ne de ERDEMİR yetkililerinin izahlarında makul ve mantıklı olacak» açıklanmıştır. Ayrıca Vehbi Koç'un firmasına, diğer firmaların daha fazla faizsiz avans verilmiştir.

Ağır yolsuzlukları tesbit eden bir rapor, seçim telâsi arasında görültüle gitmiştir. Yeni Meclis, meseleye el koymadır.

Geçen dönemde «Hak bellediğim yolda yalnız giderim» diyen A.P. Aydin Milletvekili Reşat Özarda, Ereğli - Çelik yolsuzluklarının en ince noktasına kadar desilmesi için caba gösterenler arasında dayandı. Fakat bu dönemde, Özarda'da bir hareket yoktur. Ama İdare Meclisi, ne kadar caba gösterse göstersin, Ereğli - Çelik dosyası rafa kaldırılmamışacak ve bir gün mutlaka açılacaktır.

Danış Koper
Rapora rağmen..

demeye başladılar. Türkienin sevabı, tabii ki, «Değisen ne oldu. Mektuplar yenilenecek, ama anlaşma eskisi gibi kalacaktır. Nihayet uzun uğraşmalarдан sonra, Amerikalılar, Türk adlı makamlarının suçun görev sırasında işlenip işlenmediğini araştıracaklarını kabul ettiklerini belirttiler. Mesele, Resmi Gazetede yayınlanacak bir kararname ile çözülmüş olacaktı. Fakat kararname, aradan uzunca bir süre gecmiş olmasına rağmen, yayılanmış değildi. Esasen bu adlı kapitülasyon meselesinde, «vazife belgesi»nin mutlaka bayayıcı bir belge olmaktan çıkışlığıyla yetinilemez. Yapılaçak iş, 6816 sayılı kanunun kılınması ve NATO sözleşmesiyle yetinilmesidir.

6816 sayılı kanun, NATO kuvvetleri sözleşmesinin bir hükmünü değiştirmektedir. Oysa, adı geçen sözleşme çok farklı bir söylemeye ve anlayışla tarafalar arasında bir anlaşmaya deşti. Hükümleri, makamdan kanun sakınca, otorite, sözleşmenin anayasal yetkilerin devri, Anayasaya aykırıdır. Devletler Hukuki Profesör Edis Çelik'in bu konudaki görüşü şudur: «Muhturum sakatlığına gelince; bunun dayanağı, 6816 sayılı kanunun (vazife hisusunun tâyinine müteallik esaslar gönderen devlet ile Türkiye arasında tesbit edilmesi) hükmüdür. Bize bu dayanak sakattır, cümlü 1924 Anayasası sistemi içinde - ve hiç şüphesiz 1961 Anayasası uyarınca da - bağımsızlığın kışkırtılmasıyla ifili bir konuda Hükümete anlaşma yapma yetkisi tanınması mümkün değildir.»

Görgülü gibi, böyle bir özel kanun neresinden tutulursa tutulsun sakattır. Nitelim Ame rikan Askeri Yardım Kurulu Başkanı Hukuk Müşaviri Muzaffer Kiran ile Genel Kurmay Başkanı NATO Hukuki ve İdari İşler Şubesi Müdürü Gülfekir Gürler, NATO anlaşmaları konusunda birlikte yazıkları kitapta (S.41), özel bir kanuna lüzum olmadığını, öteki NATO ülkelerinde özel bir kanuna ihtiyaç hissedilmeyi yazmaktadır. Türkiye de öteki NATO ülkeleri gibi harket etmeli ve bu adlı skandalı tam olarak son verilmelidir.

Birleşmiş Milletlerde Kıbrıs

Kıbrıs meselesi ne Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda, ne de Siyasi Komisyonda çözülecek değildir. Fakat Siyasi Komisyonundaki Kıbrıs müzakereleri, dünyada ne kadar yalnız kalımızı göstermek bakımından ibret vericidir: Makarios'un görlüğü, 32 Asya - Afrika ülkesi tarafından bir karar taslağı olarak sunulmuştur. Türkienin tezine nisbeten yaklaşan karar taslağını ise ancak Irak, Suudi Arabistan ve Afganistan imzalamıştır. Şu satırların yazıldığı ana kadar, imzalayıcılar içinde Pakistan ve Iran'ın dahil bulunmayı dikkat çekmekidir. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri U-Thant, Türkiye'nin reddettiği arabulucu Galo Plaza'yı deskelediğini raporunda açıklamıştır. Sovyetler Birliği, taraf tutmakta kaçınılmazlık eden, «meselenin, her iki toplum haklarını gözönüne tutmak şartıyla, tam hükümlerinde Kibrislilar tarafından yönetilmesi» şeklindeki eski görüşü tekrarlamıştır.

Sırası Komisyonda ve Genel Kurulda Türkiye'nin başarı ka diye bir ihtimal, bu mevcut değilidir. Ca-

bamız, Makarios'un tam başarı kazanmasını önlemeye yönelikmiştir. Hariciyemiz, Makarios tam başarı sağlayamadığı ölçüde başından söz edecektir.

Bir aydır New York'ta kulis yapan kalabalık ve bol dövizli heyetten Celâl Tevfik Karasapan, bir New York mektubunda durumu itiraf etmektedir: «Aslında makul ve mutedil olan Türk karar tasarısı teklinin Genel Asambleye hâkim olan havâ ve karşı tarafın çok geniş ve sıkı propagandası karısında benimseneceğini pek göstermemektedir.»

Birleşmiş Milletlerde tek kozumuz tehditdir: Aleyhte bir karsi dinlemeyiz, Makarios'un Birleşmiş Milletler kararından alacağı cesaretle gireceği emriyle silahlı karı koruz. Anglosaksonların yardımını ve bu tehdidin etkisiyle, 32'lerin karar suretinin sulandırılmasını ve törpülenmesini limit etmektedir. Esasen Adada da, Maka-

İhsan Sabri Çağlayangil
Pakistan ve Iran biles...

rios filen duruma hâkimdir, da ha ileri gitmesi müdahale tehdidimizle önlenmektedir. Fakat diplomatik alanda da, arazi üzerinde de aleyhimiz olan bu istikrarsız durum, silâh tehdidi ile ne kadar sürdürülebilicektir? Türkiye, Makarios'u muhatap saymayı reddetmektedir. Fakat öyle görünür ki, eninde sonunda bu tutumun değiştirilmesi gerekecektir.

Şah biles...

New York Times'in da açıklandığı üzere, Sovyetlerin Iran'da yapacakları demir fabrikasına Amerikan Büyükelçiliği itiraz etmiştir. Buna herseyini CIA'nın hükümet darbesine ve sırclı Amerikan desteğine medyan olan Şah biles koymustur. Ve biz şimdi Şah'ın verdiği örneğe imrenerek basyazilar yazma durumundayız. Olay ufak, fakat nereklere kadar geldigimizi göstermek bakımından ibret verici. Şah'ın imrendigimiz söyleyiş şu: «Biz Amerika ile dostuz, ama Sovyet Rusya ile de komşuyuz. O halde Sovyetlerle dostluk ilişkileri kurmakta, işbirliği yapmakta ne gibi bir mahzur olabilir? İstiklalimizde etmıyoruz ve bu şekilde davranışımız Amerikanın da daha iyi dostu olabiliriz. Eğer bir ülkenin emirlerine itaat etmeye hazır olduğumuzu belirtecek olursak, yarın özür gün başka bir ülkenin emirlerine boyun eğmeye hazır olduğumuz gerçeği ortaya çıkmaz mı?... Iran dış dosyasına güvenebilse bile, onlara bağlı olmamalıdır... Bazan dosyasına insan bırakıyor. Hem bundan başka, başkalarına bağlı olmak da akıllı bir tutum değildir.»

Petrolde umutulan önemli bir mesele

Petrol meselesinin hemen her tarafı didik didik edilmektedir. Yalnız İlhan Usta'

TERSİNE İŞLİYOR..

Son günlerde üst üste gelen basın davalari ve mahkûmiyetleri kamu oyunun dikkatini özgürlük davasına yeniden çevirmiştir. 141 ve 142'inci maddeler konusundaki tartışmalar Anaya mahkemesinin kararından sonra geşmiş görünüyor. Ancak Ankara Gündem gazetesini yayın müdürü Atilla Bartınoğlu'nun 7 yıl hapis ve 2,5 yıl sürügünle cezalandırılması Türkiye'de ve dünyada büyük yankılar yaptı. Atilla Bartınoğlu'nun suçu, 200 yıl önce yaşamış bir Fransız yazarından bazı parçaları yayımlaması idi. Fransa'da aynı işi yapsa 7 yıla mahkûm olmak diye bir ceza rüyalara bile giremezdi. Demek ki Bartınoğlu Türkiye'de yaşadığı için fikirlerinin bedelin 7 yıl hapse ödeyecekti.

Karar, adalet adamları arasında büyük tepkiler uyandırdı. Çünkü 1965 Türkiye'sinde, hâkim olsun, avukat olsun, veya hukukçu olsun olmasın, insanlar, bir gazetecinin fikirlerinden ötürü 7 yıl ağır hapse mahkûm olmasın haramedemiyordular. Türkiye değişmedi. Toplum kusardı, Berlemezi. Anayasa değişiklik olmasa, Bando on, on beş yıl önce böyle bir ceza adalet adamları gevresinde yine söyle kuryelerde:

— Bir kanunu tatbik ediyoruz, vicdanı rahat.

Simdi durum böyle değildir. Kanunları tatbik edenlerin vicdanları rahat değildir. Çünkü kanunları tatbik ederek adalet yerine getirdiklerinden şüpheye düşmüştür. Çünkü toplumun değer yargıları değişmiş, eski deyle «maşeri vicdan» Bartınoğlu'na verilen 7 yıl cezadan rahatsız olmuştur.

Kanunları tatbik edenler, kanunu tatbik ettiklerinde hem kendileri ve hem toplum rahatsız olursa, kanunlarda değişmesi gereken birşeyler var demektir.

Bu rağmen daha birkaç ay önce Anaya Mahkemesi 141 ve 142'yi Anayasaya uygun bulmuştur. Parlamento çoğulüğünün 141 ve 142'yi değiştireceğini düşünmek bile hayaldir.

Şu halde?

Geriye, adaleti sağlamakla görevli adilet adamlarının hüsrüp ve fikir özgürlüğü anlayışında cesur düşünce ve davranışları girişimleri kalıyor. Zira kanunları yorumları kanunları yorumlayan kafaların işleyisine bağlıdır.

141 ve 142'inci maddelerle yaşadığımız toplumu şartları tekrar elden geçirilince görüldür ki şimdiden kadar 141 ve 142'inci maddeler tamamen ters yorumlanmıştır. «Köylüler, emekçiler, işçiler eziliyor» diyenler, ezilenler haklarını savunmak isteyenler, «mütesses nizam» yıkmak için çalışmak suçlandırmışlardır; «Bir sosyal sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümü tesis etmek» için teşebbüs geçmekle itham edilmişlerdir.

Oysa Türk toplumuna bakıldığı zaman ne görür? Açıkça müşahade edilmektedir ki bugün memleketimizde bir sınıfın öteki sınıflar üzerinde tahakkümü sürdürülmemektedir. Bu durum rakamlarla açıklanmıştır. Millî gelirlerin yüzde 32'sini nüfusun yüzde 2'si kadar bir mutlu azınlığın paylaştığı Amerikan Prof. Enos hesaplamıştır. Devlet Planlama Teşkilatının ve Devlet İstatistik Enstitüsü'nün resmi verileri incelendiğinde Türkiye'de gelirler dağılımında korkunç bir adaletsizlik varoluğu görüldür. Bir küçük sınıfın diğer sınıfları sömürdüğü ve diğer sınıflar üzerinde onları aleyhine haksız bir refahı sürdürdüğü 27 Mayıs 1960'dan bu yana bilimsel olarak ortaya konmuştur.

Ve bu durumun değiştirilmesi için de 27

Forum'da yayınladığı bir inceleme göstermektedir ki, önemli bir mesele unutulmuştur.

Mesela, yabancı petrol şirketlerinin Türkiye'de arazi iktisabidir. Türk hukukunu genel prinsipine göre, yabancı tüzel kişiler arazi iktisab edemez. 2644 sayılı Tapu Kanununun 35. maddesi bu genel prinsibi getirmektedir. Ancak kanunla ve ıstisnalarla arazi iktisab edilebilir. Nitelim anlaşmalarla bu genel prinsibi getirmektedir. Yabancı şirketerin turizm şirketlerine ve Petrol Kanununun 87. maddesine bir fikra ekleyen 6897 sayılı kanunu yabancı petrol şirketlerine arazi iktisab etme hakkı tanınmıştır. Halbuki 6326 sayılı Petrol Kanununda mülkiyetin verilemeyeceği, yalnız kullanma hakkının bırakılabileceği görüşü savunmaktadır. 1954'den 1957'ye ka-

dar geçen üç yıl içinde görüşler değişmiş ve tasfiyehanelere arazi sağlanmış gibi süden bir geriye, şirketlere petrol işletmeleri bütün sahalarda arazi satın alma hakkı tanınmıştır. Tarsus Mecliste tartışılmaz kanulamış, aleyhede oy kullanan olmamış, sadece İnönü ile Ahmet Bilgin çekimser kalmıştır.

Yabancı şirketlerin arazi iktisabi, Petrol Kanununun temel

ilkelerine aykırıdır. Kanuna göre şirket petrol arayacak, bulacak ve deli bir süre sonra gidecektir. Mülkiyet hakkı kâlicilik vermektedir. Ayrıca petrol bulmaya pek istekli gözükmenen şirketler, mülkiyet hakkı ile, arama ruhsatnamesini kaybetme tehdikesi de ortadan kalkınca işi iyice gevsetebileceklerdir.

Petrol şirketlerinin bu maddede dayanarak ne kadar araziyi mülkiyetlerine geçirdiğini bilmemekteyiz. Geçen yasama döneminde CHP milletvekili Kemal Sarıbrahimoglu, «Mobil şirketinin Gaziantep'te 75 bin dönümlük araziyi mülkiyetine geçirip geçirmedini» sormuş, fakat soru cevaplandırılmıştır.

Sımdı Mecliste Petrol Kanunu değiştirme teklifi tazelemiştir. Buna 87. madde de dahil edilmelidir.

ÖZÜR

Fakir Baykurt'un «Macaristan İşlenimleri» yazısını bu sayımıza kaymadık. Yazı dizisini gelecek sayımızdan itibaren yayımlayamaya devam edeceğiz. Okuyucularımızdan özür dileriz.

POLİTİKA ve ÖTESİ**«GONCA GÜL»**

Tahammülsüzlik, zorbalık ve dikta ayaklarını sırıtlı bir ilkeye böle gelir. İnsanlardan da itaat gördü mü certetini artırır. İnsan onuruna yakışmayan her işlemi, o ilkenin insanlarından yetkili yerlerde bulunanlar kabul etmeye başladıkları nu, saldırın gün geçtikçe artar. Netekein tahammülsüzlik, zorbalık ve dikta, saldırısını sürdürmeye başlamıştır. Demokrasiyi bir zümrənin çırıntı sanıyorlar, ona karşı olanları aşırı akım yanılış olmakla suçluyorlar, böylece adım adım amaçlarına yaklaşacaklarını umuyorlar. Sındırıza varmak üzere oldukları bölgeler, kendilerine karşı direneceklerini umduklarıdır. Bu bölgeleri etkisiz koymak istiyorlar.

ITAAT EDİNCE

Mirkelamoğlu'nun «kızıl gül»ü, radyoda «gonca gül»e çevrilmiştir. Yillardır dinlediğimiz «nice nice arzedeyim kızıl gülüm ben...» diye söylemekte olan şarkodaki «kızıl» sözcüğü «gonca» olmuştur. Dikkatimi bile çekmeden pence gül, sarı gül, beyaz gül gibi bellişimiz kızıl gül, hangi art niyetlinin emri ile olduğunu bilmemişiz bir biçimde, el çabukluğu ile «gonca gül» kılığında girivermiş. Buna sanatçı da, çalgı da, program müdürü de İlraz etmemesidir. Hemen denileni kabullenmişlerdir. Sanatçı:

— Ben yillardır böyle söyleyin... Bu değiştirmeyi kabul etmem...» diye dirense, direnebilse zorbalık ve tahammülsüzlik yelkenleri aya indirecektir. Ama yapmıyorsa ve derhal itaat ediyorlar. Itaat edince bugün bu kadar alnan taziv, yarın daha ilerlere götürülebilir. İnsanımız kendi elliği ile özgürlüğünü, alacak olana teslim ediyor. Onuru insan hiçbir zaman özgürlüğünü bir başkasının eline bu kadar çabuk teslim etmez. Bugün budaklarını alan, yarın saldırısını artıracak daha başka şeyler de isteyecektir.

AF YARIŞMASI

Bir gazeteci 17 yıl önce yayımlamus bir yazlığında 7,5 yıl hapse mahkum edilmişdir. Bu gazetecinin bağlı olduğu basın teşkilatları bu haksızlığa yol açan hükümlerin düzeltilmesi için direnecekleri yerde, af ve mağfıret yarışmasına girmışlardır, siyasi ikiildardan başınlımlarını dileyenlerdir. Sıyası iktidarın başı:

— Bu yazı bladem öncे kovusturmaya tabi tutuldu. Mahkemeler bağımsız karar verirler, biz mahkemelere karışamayız... demek suretiyle ağır hapis cezasını üstinden atarken, af ve mağfıret yarışmasına girenler gerekli cevabı verememişlerdir.

Oya sırası iktidarın başı seçimleri kazanır kazanmaz:

— Ceza Kanunumun 142 nci maddesi uygulanmamıştır. Biz bunu uygulayacağız... Savcilar, vatandaşeye demek suretiyle, 7,5 yıllık mahkumiyetinden yana olduğumu duydum...

Bütün basın teşkilatları dört satırıktan başınlımları karşılığında 7,5 yıl hapis cezası verilmesi karşılığında birlikte direnesmesini beceriblseydiler, taşrada lise öğrencileri için 142 nci maddenin uygulanması cesaretini kimse bulamadı. Tahammülsüzlik, zorbalık ve dikta; buna kabullenmeye karşı kullanılmak istenir. Siz jiki lokma ekmek bedeli buna kabulleniniz mi öteki de saldıranı artırır. Bu hep böyle olmuştur ve böyle olacaktır.

AYAKLARINI SURUYEREK

Direnme bölgeleri üzerine ayağını sırıtlı gidiyor dikta... Şurda bir milletvekilinin konferansını yasaklıyor. Otele bir yazarm üzerine gidiyor. Savcilar, Ceza Kanununun 142 ve 312 nci

maddelerinden sayız davalalar açıyorlar. Bir genel mektubu elaltından basına veriyor. Tiyatrolarda oyular yasaklanıyor. Gizli polis raporlarına dayanılarak yurttaşlar arasında tefrik yapılmıyor. Jurnaller geçerli hale getiriliyor. Devlet için yüksək olmak, yazarlarını duyulduğu zaman sigaya çekmek gereklendi, Jurnalları yayınlayanları «devlet sırı»nın açıkladın diye mahkeme yarlıyorlar. Öğrenci dernekleri üzerinde baskılar artıryorlar.

Bütün bunlar oluyor ve özgürlüğe gönüllü verdiklerini mangalda kıl brakmacasına orada, burada söyleyenler de susuyor ve kabulleniyorlar. Dikta bir ilkeye böyle gelir. Gedi mi de bir daha zor geri çıkar. Saldırısını artırır. Tek teker yakalar, ezer ve yutar.

Jurnaller ve Jurnallerin nasıl işledigini, bunadan birkaç sayı önce «YON» de yazdım. Aynı konuya bunlardan sorumlu olan bir yetkiliye anlattım. Beni:

— Ya öyle mi? diye hayretler içinde dinledikten sonra kovuşturma yapacağını söylemişti. Bir aya yakın bir zamandır vereceğini vaadetti. «...» cevabını bekliyorum.

Tısssss!...

Hâlâ beklediğim cevap gelmedi.

Bence nezaketi kadar önemlidir olan sözüne sadakatum da hatırlatıyorum.

HEM SUÇLU, HEM GÜÇLU

Dikta, tahammülsüzlik, zorbalık ve hepsinin toplamı olan fasızım bir ilkeye ayaklarını böyle sürüye sürüye gelir. Gören göz ve tanıyan kulak için bütün belirtileri ortadadır. Fasızım geliyor. Direnmesi gereken insanımızı da tek tek yakalıyor buyruğu altına alarak geliyor. Dikta, zorbalık ve geçmiş dönen özlemi adıyla koridorlarından Başbaşkanlık koltuğunu yanına kadar uzanmıştır. Polis dosyalarından dış geziye kadar Jurnalçık başını kaldırılmış denetimine başlamıştır. Bir kuvvet komutamının mektubunu devlet arşivinden alarak gazete sütunlarına aktarmıştır. Ondan sonra başkalarında devlet sırtını açıklamak suçlaması aranmaktadır. Dillimizde «hem suçlu, hem güclü» diye humiliye derler. Acıda dikta sırtındaki eğilimlerin belirtileridir bunlar. Dikta hevesileri bu ortamdan yararlanarak gayelerine ulaşmak isterler. Once ortamı yaratır, ardından da yürürlar.

Ulkmizdeki büyük fikri gelişimin yanıbasında dikta hevesilerinin bu hevesleri kursaklarında kalacaktır. Ayaklarını yere vururken bırsayalar yapıyorum sanacaklar, ilerleme karşısına yerle, rinde saylıklarını kendileri de anhyacıklardır. Su öğretmenin surdan suraya aktarılması, birkaç genel müdürlük de değiştirilmesi, gençlere gözdağı verilmesi, birkaç sendikanın para zaruya ele geçirilmesi belki onlar için kuvvet denemesi gibi görünür ama, iz bırakıyor. Iz bırakıktan da karsılıklı görecektir. Bu denemeler, dayanacak olanlarla, dayanamayacak olanların sınıvidır. Siyasi iktidarın da oyalamasıdır. Akılsızlar önde bir set çekilemeye, geçici bir süre için durdurulabilir, fakat büsbütün durdurulamaz. Tabiatla aykırıdır.

Büyük gelişimlerin farkına varamayanlar, çağımızın farkını yaramıyorlar. Çağımız, insan onurunun insanın tarafından yeniden yaratıldığı bir çağdır. Gafiller bu çağın dışında ve bu çağdan habersiz yaşıyanlardır.

Mehmed Kemal**Kırgın Bakan:
Mehmet Turgut**

Aralarından karakedi geçtiğini Demirel de, Mehmet Turgut da yalanlıyorlar. Fakat bu yalanlamaya rağmen, petrolculerin ünlü dergisi Durum, Mehmet Turgut'a yakın çevrelerin söyleyicilerine dayanarak bir «hissi bölünmenin tomurcuklanlığı» açıklamaktadır. Turgut, «petrolle ihtiyatsızca oynamayı tehditli olan» Demirel'e küskündür.

Demirel ve Turgut'a, «aracı ile değil, doğrudan doğruya görüşüp fikir teatisinde bulunma»yı tavyise eden petrolculerin dergisi, hissi bölünmeyi söyle anlatmaktadır:

«Hükümet içinde şüphesiz en gayri memnun olan Sanayi Bakanı Mehmet Turgut'tur. Kendine yakın çevrelerin ileri sürdükleri doğrusa, Turgut, petrol konusunda herşeyini ortaya koymuşunu, partisinin bu politikayı benimseverek seçimlere girmiş olmasına ve bugün

kü başarıya bu ve buna benzeler kesin prensipleri halk oyuna arz etmiş ve oy toplaması olmasına rağmen, iktidara gelir gelmez kendisini Enerji ve Tabii Kaynaklar Ayırmış ve Sanayi Bakanı yapmış.

Turgut bunu hazırlamadı ve bundan dolayı kükündür. Ayrıca ortada bazı söylentiler de dolastırılmaktır, mesela TPAO Genel Müdürü'nün Sanayi Bakanlığına bağlı Genel Müdürlerle telefon ederek Turgut'u kendisinden deşistiştirmek, ona önem vermemeleri gerektiğini, işlerini bildikleri gibi yönetmelerini tavyise ettiğini söylemektedirler. Genellikle bazı hissi bölünmelerin tomurcuklandığı, Ankara'nın siyasi izlemeleri tarafından iddia olunmaktadır. Bunun ise kısa gelecekte bir kabine içi rahatsızlığı mıncıra olacağı sonucu işaretlenmektedir. Lâf getirip götürenlerin olayları olduğu gibi aksattırmadıkları, ikeri sürelecektir. Ama petrol, Gürsel'in ve zinde kuvvetlerin çok hassas oldukları bir konudur.

Cumhurbaşkanlığı görev süresinin bitmesine iki yıldan az zaman kalan Gürsel, titiz bir dikkat içindedir. Mâzisinde, partizanca hazırlanmış kararnamelerin altına atılmış imza bırakmak arzusunda değildir.

Mehmet Turgut
Haklı Bakan...

Yazar ve sanatçılardan bildirisi

Ankara, İstanbul ve Ege Üniversiteleri öğretim üyeleri ile İstanbul avukatlarından birer grupun bağımsız dış politika konusundaki bildirisinden sonra tanınmış yazar ve sanatçılardan gecen hafıza su bildirisiyle yayımlanmışlardır:

«Ankara Üniversitesi ve Ankara Orta Doğu Teknik Üniversitesi öğrencileriyle İstanbul Üniversitesi öğretim üyeleri, dış politikamızda, Atatürk ilkelere döndürerek, ulusal çıkarlarımıza uygun, bağımsız ve onurlu bir tutum takımını gerekliliği ve Vietnam'da Amerika'nın emperyalist amcalarla giriştiği kanbaskırlara son verilmesi hakkındaki bildirilerine bizzat katılıvorum.

«D's politikamızdaki bu uyduluk tutumu, toplumumuzun iç yansılarda da kötü etkilerini göstermek ve uhşatlığını önlemek üzere, ölümcül sonuçlar doğurmaktadır. Dış politikada uydulukla başlayan bu tehlikeli yolun, halkın caðasını düşüncesinde avdılınanlığına bizzat kalkınmamızda ıskı tutacak fikir ve sanat eylemlerimiz üzerindeki korkunç etkileri, gün geçtikçe, hızlanmaktadır ve yurdumuzda seven her uşaklı savaşçımızın yurtdışından yaralamamaktadır.

«Bilmek ve sanat çalışmalarının sonu, mahkeme ve hanıshane kapıları ekiyor; kitaları tonlatıyor; tiyatrolarda ovular vassalınlıyor; zorbalık devirlerinde şerefi olan, hukuk devletine vakıf, gizli ranorlar, ekip fısırları avınları karalamak için yeniden kalkınlıyor.

«Emoervalizme karşı ilk başarılı bağımsızlık savaşını vererek, yurtdışının bütün eziyet hakkını na örneklər olumlu Kuvayi Milliye ruhundan sapıtılmıştır ve yurtdışın en sağlam kuvvetlerinin eseri olan Anavasamızın setirdiği hak ve özgürlüklerin kısıtlaması, koşullar nice aksılaştırsa aksılaştırlırsa, daima karşı ekaç, günüz kampoyuna duyurunuz.»

Bildirideki imzalar sunlardır:

Akad. İsmet Akbaş Avni, Akçetene Halit, Akan Mehmet, Akan Oluç, Akalın Serrol, Alsan Ayşe, Alsan Bakır, Altıstaşlı Avdim, Altan Çetin, Altınkuş Seyket, Anday Melih Cevdet, Avnadoğan Orhan, Arakan Aydin, Arakan İhsan, Arad Aeon, Aral Oluç, Arman Hürem, Arolat Osman, Arslan Güneş, Asılvezat Havatı, Aiamı Türk Nuri, Ayvanoğlu Doğan, Ayvanoğlu Hamdi, Ayvanoğlu Turhan, Balıkesir Semih, Bas Hısevin, Basarır Kuvvet, Bileşen Recen, Bileşen Avhan, Boran Turgut, Bölli-bagışlı Coşkun, Busay Umur, Büyükkırenç Muzaffer, Çançevre Edip, Çamalı Cem, Çeyhan Demiröz, Cezzar Enol, Cezzar Güler, Çerçeve Serur, Çiftço Tanrı, Çamalı İbrahim, Çanak S., Çanak Yıldız, Çiftçi Bekir, Damar Arif, Dallımalloğlu Salih, Dencesov Mihriş, Dencesov Zeki, Dr. İsmail Ferhat, Dursun Orhan, Etilmez Fırat, Ekmekçi Mustafa, Elçin Emin, Elif

Naci, Engin İlhan, Engin Aydemir, Erduran Refik, Erhat Azra, Ernart Ege, Ergüdü Hayri, Erol Muammer, Ersoy Ali Ulu, Ertem Ergin, Eskan Esat, Eyüpoglu Sabahattin, Fosforoğlu Renau, Fuat Metin, Füreya Gevgili Ali, Girgin Naci, Gökdemir Oryal, Gökceli Yaşa Kemal, Güneş Hüseyin, Güreş Fatma, Gürsoy Gencay, Hekimoğlu Müserref, Hzcan Doğan, Hilâv Salâhattin, İzer Fuat, Kafagoğlu Arslan Başer, Karaca Muammer, Karamanbey Cetin, Kâking Tarık Dursun, Kivanc Halli, Kurdukul Sükran, Kursunluoglu Melih Kemal, Kurtiz Tunç, Kılıçyalı Altan, Kutlar Onat, Mürç Ziva, Fezli Naci, Nebiloğlu Ziva, Oktay Oktuz, Onaran Bertan, Orkan Senih, Ormanlar Günnur, Orhan Kemal, Otyam Fikret, Oktem Ismet, Ongören Ferit, Ozek Metin, Ozer Kemal, Ozsentürk Ali, Öziliden Doğan, Ozkol Adil, Selçuk İlhan, Selçuk Turhan, Selimoğlu Zeyvat, Sofok Cevdet Kudret, Sovsal İlhami, Tanır Cahit, Taner Ülkü, Tokatlı Atilla Tokatlı, Toprak Omer Faruk, Tüblek Nehar, Tüker Suat, Uşurlu Nurur, Uraz Ulu, Ustün Ahmet, Ustün Sükrül, Vâ-Nû Vâli Nurettin, Vâ-Nû Müzehbir, Yalaz Suat, Yaşar Tonç, Yavuz Ethem, Koraman Bedir, Sofuoğlu Avla, Kurnazcan Hasan, Uştan Galin, Cavidar Selim, Uzunca Ali, Selçuk Handan, Erkin Arif, Yılmaz Atif, Çimcoz Arslan, Akarsu Nurten, Rıvak Hüsamettin, Lav Ecimciyan Bahattin, Reser Mihal, Cahit, Kesiner Arif, Necmioglu Tuncer.

TIP Ankara İl Kongresi

Geride bıraktığımız Pazar günü 11' in Ankara İl Kongresi yapıldı. Kongreye sunulan çalışma raporu, seçim sonuçlarının incelemesini yapması bakımından ilgiyle izlendi. Rapora göre, TIP Ankara ilinde 20 bin 412 oy almıştır. Bu oy'un 15 bin 321'i dört merkez ilçeden, ancak 5091'i geri kalan 17 dış ilçeden gelmektedir. Oyların yarısına yakını (9024) zengin Çankaya ilçesinden gelmektedir. Altındağ'dan alınan oy sayısının 2455'tir. TIP, ufak ve orta memur bölgeleri sayılan Yenimahallede de başarı sağlanamamıştır. Bu ilçede alınan oy sayısı 1665'tir. Çalışma raporunda, seçim sonuçları üzerinde günler söylemektedir: «Merkez İlçelerin adımları oylar, semtlerde göre büyük dalgalanmalar göstermektedir. Ankara'nın gecekondu yollarinden çok az oy oylandı, buna karşılık Küçükçekmece, Bahçelievler gibi orta sınıf ve okumus kimselerin oturduğu yerlerden alınan oy oranı yüzde 25 ile 30'lu bulmuştur. Kent içindeki işçilerde yapılan yoğun çalışma ve propagandanın etki alanı çok dar olmuş, beklenen ve umulan sonucu alınamamıştır. Ayrıca merkez İlçe köylerinde alınan oyların oranın gecekondu yollarından alınan oy oranından çok olmuştur. Örneğin Çankaya ilçesinin köylerinden alınan oy oranı yüzde 3,5 Çankayanın gecekondu yollarından alınan oy oranı ise yüzde 2'dir. İlgi çekici ve sevindirici bir olay üzerinde durmak isteriz. Ankara Üniversitesine bağlı fakültelerde bulunan sandıklardan hemen hepsinde partimiz çok yüksek oranda oy almış, hatta Siyaset Bilgiler Fakültesi ve Ankara Yüksek Öğretmen Okulunda diğer partileri büyük oy yoğunluğuyla geçerek, en çok oy alan parti durumuna yükselmıştır. Bunun anlamı büyüklerdir.

Raporda partinin örgütlenme politikası hakkında da su tavsiyede bulunulmaktadır: «Artık her nasıl olursa olsun mutlaka örgütler kurmak söz konusu edilmemelidir. Artık, sahlep, vörserinde etkili, uyamık ve bilincli kişivelere örgütler kurmak gerekmektedir.» Konerede TIP Genel Başkanı Avbar bir konusma yaparak fikir özelişli, işler zayıf günün konuları üzerinde durdu: «De-

AMERİKANIN VIETNAM YALANLARINA CEVAPLARIMIZ

Çağımızın en korkunç barbarlık olayını teşkil eden Vietnam Harbi, yeryüzünün bütün ülkelerinde olduğu gibi, Türkiye'de de tepkilere yol açtı. Üniversiteli - üniversitesiz aydınlar, bildirilerle bu pis savası takib ettiler.

Amerikan Haberler Merkezi Tanıtma Dairesi Müdürü William H. Anthony de Vietnam Harbi ile ilgili, aşağıda okuyacağınız sorulu - cevaplı bir bülten yayınladı. Mr. Anthony'nin görevi propaganda yapmaktadır. Bu bültenin gerçekleri zorlaması tabii karşılaşabilir. Ne var ki Amerikan temsilcisinin kendi sorduğu 20 soruya verdiği 20 cevap, gerçekleri tam tersine çevirmektedir. Sanki Türk aydınları Vietnam'da olup bitenlerden habersizdirler ve en kaba propagandaya kanacak kadar safturlar. Mr. Anthony, cür'etini, cevapları «tarihi kayıtlara dayandırılmış» söyleyecek kadar ileri götürmektedir. Bunun içindir ki, biz de «Amerikan kayıtlarına dayanarak», Amerikan temsilcisinin tarihi kayıtları nasıl tahrif ettiğini ortaya koymayı vazife biliyoruz. Böylece Vietnam Savaşının tam bir tablosu ortaya çıktı:

Kendi memleketim de dahil, dünyada, Vietnam'da neden bir savaşın yer almış olduğunu anlamayan pek çok kimse mevcuttur. Ya umumi olarak savaşa -bilhassa bu savaşa- karşı bıkkınlık ya da mantık düşünceye mani olan yıkıcı teşekkülerin faaliyetleri dolayısıyla Vietnam konusundaki hakikatler kabusu bir müphemlige bürülmektedir.

Bu sebepten dolayı Vietnam savaşı ve bu savaşta Amerika'nın rolü konusunda en fazla sorulan 20 soruya aşağıda bulacaksınız. Bu sorulara verilen cevaplar tarihi kayıtlara istinat etmektedir. Bunların sizin için ilgi çekici olacağını ümit ederim.

William H. Anthony
Amerikan Haberler Merkezi
Tanıtma Dairesi Müdürü

1

Soru: Vietnam Birleşik Amerikaya uzaktır. Birleşik Amerika oradaki savaşa neden katılmıştır?

Cevap: Birleşik Amerika Birinci Dünya Savaşı, İkinci Dünya Savaşı ve Korede hürriyet ve bağımsızlıklar için çarşan insanlara yardım için bundan önce Okyanuslar katetmiştir. Cumhurbaşkanı Eisenhower ve Kennedy'nin «küçük ve cesur devletin müdafasasına yardım» hususundaki taahhütlerini teyit eden Cumhurbaşkanı Johnson, Birleşik Amerika'nın, kendi kendilerini terör ve tecavüze karşı savunmakta olanlara yardıma azımlı olduğu için Amerika askeri kuvvetlerinin Vietnam'a gönderilmiş olduğunu söylemiştir.

DOGRU CEVAP: 1

Roosevelt, Vietnam'ı Fransa'dan alarak Birleşmiş Milletler yönetimine vermek niyetindeydi. Truman ise, Fransa'yı, eski sömürgesi üzerinde egemenliğini silah zırıyla yeniden kurma çabalarında destekledi. Fransa, Vietnam'ın başına kukla imparator Baa Dai'yi getirdi. En ihmali milliyetçiler dahi, sömürgeci ülkenin usağı, hırsız ve halk düşmanı Baa Dai'ye ve sömürgecileye karşı silâha sarıldılar. «Küçük ve cesur devletin savunmasına yardım» ettiğini söyleyen Amerika, sömürgeci Fransa'nın harp çabalарının büyük kısmını karşıladı. 1953 Eylülünde Fransız Başbakanı, harp gideriinin yüzde 70'inin Amerikan yardımlarıyla karşılandığını açıklıyor. 1954 yılında 1 milyar 175 milyon dolar yardımla, Vietnam Harbinin bütün yükünü Amerika taşıyordu. (Bakınız: Donald Lancaster, *The Emancipation of French Indochina*, Oxford 1961, S. 417).

Fransızların 1954 yenilgilerinden sonra çekilmeleri üzerine, Vietnam'a Amerikalılar yerlestiler. Orada kukla Baa Dai'nin tayınlı etiği Diem Hükümetini buldular. Uzun bir harpsiz devreye ve büyük Amerikan yardımına rağmen, Diem rejimi hiç bir zaman halkın desteğini kazanamadı. (*The United States in Vietnam*, George Mc T. Kahin ve John W. Lewis, S. 4). Budistlerin benzîn dökerek kendilerini yakmaları ve barış lehine büyük talebe gösterileri, durumun açık belirtisidir. Diem, Amerikan desteği ve terörle ayakta duruyordu. Nitekim bir zamanlar hararetle destekledikleri Diem'in işe yaranmış hale geldiğini Amerikalılar da gördüler ve onu bırakırlar. Amerika bırakınca, Diem diktatorluğu yıkıldı. Yerini Amerikan kukla generali aldı, General Han, General Ti, General KJ bu kuklaların isimleridir. Ve bugün Saygon'da bir hükümetin varlığından söz edilemez. Ordu daha çözülmüşür. Asker kaçaklarının sayısı gittikçe artmaktadır. Bunun içindir ki, savaş artıktır Amerikan askerleri yüklenmiştir. Özettersek, Vietnam'da 1939 yılından beri savaş içinde bulunan yorgun, hıkkı, barışçı yana bir halk vardır. Savaş isteyen Amerika, Saygon Hükümeti gibi her türlü yerli destekten yoksundur. Prof. Ahmet Sükrü Esmer'in ifadesiyle, «Amerika bu meselede samihi olmalıdır. Vietnam'a kendi çıkarları için gitmiştir. Orada kendi çıkarları için savaşıyor. Vietnam'lıları düşündüğü yok.»

2

Soru: Fakat Vietnam'daki savaş farklı yani Vietnam halkı arasında bir savaş, bir nevi iç savaş değil midir?

Cevap: Bu savaş herseyden önce Vietnamlıları ilgilendirmektedir, fakat bu bir iç savaş değildir. 1954 yılında Cenevrede 14 devletin iştirâki ile yapılan bir konferansa bağımsızlığa yeni kavuşan Vietnam'ın Komünist liderleri takip edenler için Kuzey Vietnam ve değişik bir hayat tarzı isteyenler için de Güney Vietnam olmak üzere iki kısma ayrılması hususunda anlaşmaya varılmıştır. O tarihten bu yana iki kısım kendi istedikleri yolda ilerlemişler, Kuzey Vietnam tipik bir Komünist diktatörlüğünü ve Güney Vietnam da Cumhuriyet olmuştur. Güney Vietnam'a karşı savaş Kuzey Vietnam'ın başşehri Hanoi'den, Viet Cong ismi verilen Komünist çeteclilerden militerkil bir teşkilat vasıtasiyle yürütülmektedir. Bu Güney Vietnam halkının bir isyan

hareketi değil fakat Kuzey Vietnam'dan Güney Vietnam'a teveih edilmiş bir təcavüzdür.

DOGRU CEVAP: 2

Bugün Vietnam'daki savaş, Amerika ile Vietnam halkı arasındaki bir savaş haline gelmiştir. Halkın büyük çoğunluğu, ihtiialcileri desteklemektedir. 1 Nisan 1964 tarihinde açıklanan resmi bir Amerikan raporu da, Vietnam köylerinin yüzde 42'sinin Vietcong kontrolü altında olduğunu, Hükümetin köylerin ancak yüzde 34'ünü kontrolü altında bulundurabildiğini açıklamaktadır. Saygon'da yayınlanan Amerikan Ordu Gazetesi *The Observer*, Ocak 1964'de, halkın halktan 4 ile 5 milyon kişisinin Vietcong'a desteklediğini yazmaktadır. 24 Ocak 1965 tarihli *New York Times Magazine*'e göre, Vietcong, bütün ülkede istikrarı ve münafazam bir politik örgüt kurmuştur. 8 ile 10 bin Vietcong idare adamı, ilkeyi yönetmektedir. Diem Hükümeti de, Vietcong da toprak reformu yapmıştır. Diem reformunda köylüler, toprak ağalarına toprağı satın almak için para ve arazi vergisi ödemek zorundaydılar. Vietcong, parasız toprak dağıtmış ve arazi vergisini kaldırılmıştır.

Bugünkü savaş, Kuzey Vietnam'dan gelen bir saldırısı olarak göstermeye kalışmak gerçeklere aykırıdır. Diğerleri Bakam Yardımcısı William P. Bundy, 24 Ocak 1965 tarihli *New York Times*'da yayınladığı üzere, «önemli sayıda Kuzey Vietnam askerinin ilk defa Güneye sızdığını» açıklamıştır. Diğerleri Bakanlığının 27 Şubat 1965 tarihli Beyaz Kitabı da «1964 yılının ilk sekiz ayı içinde Güneye girdiği bilinen 4400 Vietcong'un yüzde 75'i Kuzeylidir» demektedir. Resmen ileri sürülen bu rakam - ki 3300 kişi demektir - doğruysa bile, 100 bini bulan Vietcong kuvvetlerinin çok ufak bir kısımıdır. Savaşa yürüten Kuzeyliler değil, Güneylilerdir. Ve savaş artık doğrudan doğruya Amerikaya yapılmaktadır.

3

Soru: Memleketlerinin ikiye bölünmesine karşı Vietnam halkı nasıl bir reaksiyon göstermişlerdir?

Cevap: Memleket ikiye bölündükten sonra Vietnam halkına Kuzeye veya Güneye giderek istedikleri hükümeti seçme fırsatı tanınmıştır. 100.000 kadar Vietnamlı Kuzeye giderek Hanoi Komünist rejimine tabi olmuş ve bunun on misli fazlası, hemen hemen bir milyona yakın Vietnamlı da Komünist diktatörlüğünden Güney Vietnam'a kaçımıştır.

DOGRU CEVAP: 3

Vietnam'ın ikiye bölünmesi, bir milletlerarası anlaşmayla öngörülmüş değildir. Vietnam'ın ikiye bölünmesi, Amerika'nın ve kukla Diem'in Cenevre anlaşmalarına aykırı olarak zorda yaratıkları bir durumdur. Bugünkü millî kurtuluş savaşı, bu bölünme ve zorda kukla hükümetler kurma politikası yüzünden yapılmaktadır.

Vietnamlıların bir kesimden ötekine akmalarına gelince, bu akın, özellikle, 1954 Cenevre anlaşmalarının imzasından Diem'in Güney Vietnam Cumhuriyetini kurduğu 1955 Ekimine kadar geçen süre içinde olmuştur. Kuzeyden güneye göçenlerin hepsi, katolik papazlarının teşvikile Diem'in cennetini seçerlerdir. Bular güneye geçtikten sonra Diem'i Vietnamlı milliyetçilere karşı daha uzlaşmaz olmaya, yönetimini daha sıkılaştırma ve Budistleri kendi ülkelerinde ikinci sınıf vatandaşlar durumuna düşürmeye itenlerin başında yer almırlardır.

4

Soru: 1954 yılında Vietnam daimi surette mi ikiye bölündü?

Cevap: Hayır. Cenevre anlaşmaları bütün Hindistan'da muhasematın sona ermesini sağlamış ve Vietnam'ı 17 nci paralelden «muvakkaten» ikiye bölmek suretiyle, memleketin bir millî seçimlere müsteniden yeniden birleştirilmesine kadar, barış daimi kılmak gayesini gütnekteydi.

DOGRU CEVAP: 4

Bu soruya Amerikalılar «hayır» diye cevaplandırmaları, insan hayatı için düşüren. Çünkü, durum gerçekten böyledir. Biraz önce de söylediğimiz gibi, 1954 Cenevre anlaşmasının ek olarak imzalanan bir protokol, iki Vietnam'ın, 1956 Temmuzunda ve bu anlaşma ile kurulan milletlerarası kontrol kurulunun denetim altında yapılacak seçimlerle birleştirilmesini öngörmektedir.

5

Soru: Bu seçimler neden yapılamamıştır?

Cevap: Cenevre anlaşmaları gizli oy usulü ile serbest genel seçimlerin yapılmasını istemekle beraber, mevcut şartlar altında bu şekilde oy verilmesinin mümkün olamayacağı çok geçmeden belli olmuştur. Hanoi'deki Komünist rejim kuvvet ve şiddet hareketleri ile Kuzeydeki muhalefet unsurlarını bertaraf etmek suretiyle diktatörce karakterini sır'atle ortaya koymuştur. İkiye bölünmüş memleketin daha kalabalık olan ve halkın Hanoi'nin talimatından gayrı şekilde oy verme imkânı bulunmayan Kuzey kısmının, memleketin birleştirilmesi gayesi ile yapılacak herhangi bir referandum hâkim olacağı aşıkâr bir hal almıştır. Bunu mûdrık bulunan Saygon, millî bir intihar mahiyetini taşıyacak bir seçime katılmayı reddetmemiştir. 16 Temmuz 1955'de yaptığı bir radyo konuşmasında bu tutumunu izah eden Güney Vietnam Cumhurbaşkanı Diem, memleketinin kendini «esaret içinde değil fakat hürriyet içinde birlik» gayesine adamış olduğunu söylemiş ve bu birliği tahakkuk ettirmek için hür seçimler prensibinin barışı ve demokratik bir yol olduğunu kabul ettiğini fakat seçimler hâkî demokrasının esaslarından birini teşkil ettiğine göre, bunların tamamen ser-

Kuzey Vietkong'a yardım ediyor diye kimamaya imkân yoktur. Eğer bu söz hakkı tanımır ve güneyliler ayrı bir devletin sınırları içinde, ayrı bir düzen altında yaşamak istediklerini belirtirse, Kuzey Vietnam güneydeki çeteclere yardım ediyor diye ancak o zaman kimamabilir. Fakat, Vietnam'da kimin neyi istediği bilinemezse, daha işin başında ülkenin ikiye bölünmesine itiraz etmiş bir hükümeti bu bölünmeyi ortadan kaldırırmak için çalışanlara yardım ediyor diye suçlamak mümkün değildir. Ama Kuzeyin, Güneye yardımını önemsiyor ölçüde kalmaktadır.

11

Soru: Güney Vietnam'ın istilası Birleşik Amerika'da ne gibi bir etki yaratır?

Cevap: Kuzey Vietnam'dan Güneye geçen yüz binlerce mültecinin yerleştirilmesine yardım hususunda ilk Amerikan yardımının sağlandığı 1954 yılından beri Amerikan milleti Güney Vietnam halkına karşı büyük bir anlayış göstermiş ve onları desteklemiştir. O tarihten beri Birleşik Amerika Güney Vietnam'a ekonomik yardım sağlama devam etmiştir. Daha sonra müstevli çetecliler tarafından Güney Vietnam'ın millî varlığı tehdit edilmeye başladığı zaman Birleşik Amerika askeri teçhizat ve müşavir göndermiştir. Hanoi'nin tecavüzü arttıkça Amerika'nın Güney Vietnam'a sağladığı askeri destek de artmıştır. Mamaifir Birleşik Amerika'nın Güney Vietnam'ın yegâne destekleyicisi ve savunucusu olduğu zannedilmemelidir. 35'den fazla memleket askeri, ekonomi ve teknik yardım sağlamaktadır veya sağlamayı vaad etmiştir.

DOGRU CEVAP: 11

Soru sormak, başı başına bir hüner işidir. Bu soruya anlamak için faleş, cevaplardırmak için de fazla düşünmeden konuşan bir kişi olmak gereklidir. Bu bakanından, sorunun cevaplandırılmasını Amerikalı dostlarımıza bırakıyoruz. Bari verdikleri cevap anlaşılırse... Ama Vietnam harbinde Amerika yalnızdır. Ancak zorla bazı kukla devletlerin desteğini sağlayabilmektedir.

12

Soru: Viet Cong Güney Vietnam'ın bazı kısımlarında kontrolü nasıl ele geçirip devam ettirebilmiştir?

Cevap: Viet Cong kuvvet kullanarak ve şiddet hareketlerine tevessül etmek suretiyle idare etmektedir. İnsan öldürmeler ve kaçırımlar siyasetlerinin başlıca vasiyetlerini teşkil etmektedir. Mesela, sadece 1964 yılında Viet Cong'un isteklerine muhakemeden en az 1500 mahalli memur öldürilmiş veya kaçırılmıştır.

13

Soru: Viet Cong'lar sadece Güney Vietnam askerleri ve sivil resmi şahsiyetlerine mi hücum ediyorlar?

Cevap: Hiç bir zaman. Viet Cong aynı zamanda öğretmenlere, ziraat teknisyenlerine, sarma savaş ekiplerine, ve Güney Vietnam'da sosyal ve ekonomik şartları geliştirme yolunda çalışan herkese hücum etmektedir. Sadece 1964 yılı zarfında Viet Cong 11.000 sivili öldürmüştür, yaraladı, veya kaçırmuştur. Bugün Güney Vietnam'da sivil kaybı 60.000'in üstündedir.

DOGRU CEVAP: 12 ve 13

Vietcong, Güney Vietnam'ın büyük kısmına hakimdir. Bunu halkın desteğiyle sağlayarak yapmaktadır. Artık herkes bilmektedir ki, halkın desteği olmadıkça bir gerilla harbinin yürütümek dahi mümkün değildir. Vietcong, halkın tam desteğiyle ki, Amerika'nu okullara durumlu verici ateş gücüne ve büyük silahlara karşı durabilmektedir.

Bir Amerikalı senatörün geçenlerde açıkladığını göre, bazı CIA ajanları, halkı Vietcong'tan soğutmak için, onların kıyafetlerine girip kadınların ırzına geçmişler ve masum köylülerini öldürmüştür! İş, bu noktaya kadar gelmiştir. Vietnam'a atılan ayıktır ortalama bomba miktarı 10 milyon tondur. Joseph Alsop, bunu 40 milyon tonu çökmek gerektiğini yazmaktadır. Bombaların altında yalnız savaşanlar değil, binlerce masum kadın ve çocuk can vermektedir. Washington'da yayınlanan New Republic dergisinde Bernard Fall, «Amerika imzaladığı milletlerarası anlaşmaları tamamen çiğnemekte israr ederse Vietnam Savaşı, ikinci Dünya Savaşından sonra görülen öteki gerilla savaşlarının çok üstünde bir vahşet ve şerefsizlik derecesine ulaşacaktır» demektedir. Le Monde yazarı Jacques Decornoy'nin deyimiyle, Amerikanın basırdığı metodlar, Cezayir Harbinde kullanılan «Mezarlıklar barış» deyiminin hatırlatacak kadar etkilidir. Böyle bir durumda, Vietcong zulmünden söz etmek, filin sergenin iğnesinden sıkayette benzemektedir.

Daha bundan on gün kadar önce, Vietnam'daki Amerikan askeri harekatını yöneten General Westmoreland, askerlerine çekirdiği bir genelege ile, hem Vietkong olduğunu şüphede edilen sivillere, hem de savaş esirlerine daha insanca davranılmasını istemek sorunda kalmıştır. General Westmoreland bu genegeyi uykusunda gördüğü bir rüya üzerine çıkarmamıştır. Dünya Kızılhaç Teşkilatının Vietnam'a yolladığı gözlemlerinin israrlı baskılıları üzerine çıkarmıştır. Vietnam ordusunun ve Amerikan askerlerinin ellerine geçirdikleri şüpheli kişilere ve esirlere nasıl davranışları, Batılı basında çıkan resimlerden açıkça anlaşılmaktadır. Zaten Vietnam savaşı artık insanlık dışı bir duruma girdiği içindir ki bütün dünyada bu savaşa karşı büyük tepkiler belirmiştir.

14

Soru: Hanoi, Güney Vietnam'a karşı girişimmiş olduğu büyük çaptaki savaşa ne zamandan beri devam etmektedir?

Cevap: Viet Cong ile birlikte çarpışmak üzere Hanoi'nin hudutun diğer tarafına daha fazla asker göndermeye başladığı 1961'den beri askeri tecavüz genilemiştir.

DOGRU CEVAP: 14

Güney Vietnam Savaşını Hanoi değil, Güney Vietnamlılar yürütmüştür. Gerilla savaşçı, 1959-60'da ciddi olarak başlamıştır. Dışları Bakan Yardımcısı Bundy'ye göre, önemli mikarda Kuzey Vietnam askerinin Güneye sırasıyla 1965 başında vuku bulmuştur.

15

Soru: Birleşik Amerika bu savaşa neden bu kadar derinden katılmıştır?

Cevap: Hanoi'nin tecavüzü arttıkça Birleşik Amerika'nın Güney Vietnam'a sağladığı askeri destek de o nisbetle artmıştır. Cumhurbaşkanı Johnson geçenlerde Amerikanın Vietnam konusundaki tutumunu biraz bir şekilde izah etmiş ve Birleşik Amerikanın, Güney Vietnam'ın Cenevre anlaşmaları şartlarına uygun bir şekilde barış ve hürriyet içinde gelişmesine yardım hususunda 1954 yılında yaptığı bir vaadi yerine getirmek üzere Vietnam'da bulunduguuna işaret etmiştir. Güney Vietnam'ın insanlığı ve kaynaklarının büyük bir kısmı Viet Cong'a karşı mücadeleye tahsis edilmiş olmasına rağmen memleket barış içinde kalkınma yolunda bir hayli ilerlemiştir. Fakat yüzyınlarca Kuzey Vietnam'lı komünistin Viet Cong çeteclilerine ilâve edilmesi durumu değiştirmiştir. Komünistlerin gayeleri bu suretle aşıkâr bir hâl almıştır: Birleşik Amerikayı Güney Vietnam'dan çıkarmak ve sonra memleketi komünizm için fethetmek. Bu durumda Cumhurbaşkanı Johnson, Kuzey'den gelen tecavüze karşı mücadelelerinde Güney Vietnam halkını desteklemek hususunda Birleşik Amerikanın taahhüdü tevit etmiştir.

DOGRU CEVAP: 15

Zu sorunun cevabını sindi Amerikan yöneticileri de derin derin düşünmektedirler. Herhalde kötü bir yanlışlık yapmışlardır ve Birleşik Amerika'na kendi üzerinde işçilik olasının bir kez karıştırıldığı ortadadır. Sorunun gerçek karşılığı şudur: Amerika

rikan yöneticileri, bu çıkışa, bol miktarda yanlış yargılardır ve değerlendirmeler yüzünden girmişler, oندan sonra bu yanlış anladıkları zaman da, kısır prestij endişeleri yüzünden, geri dönememişlerdir. Bunun yanı sıra, savaş endüstrisinin gelişmesinden cepleri dolan iş adamları, seçim kazanma şanslarını savaş türkülerini çalmakta görev politikacılar, nihayet savaş kızıştıkça askerlerin nüfuzunun artacağını sanan Pentagon kurtları da Johnson yönetimini alabildiğine batağa itmişlerdir. İşte bütün bunlar yüzündendir ki, Birleşik Amerika bu savaşa «bu kadar derinden katılmıştır.»

Johnson da, son günlerde iş adamlarına «Vietnam savaşının sağladığı refah» müjdelemiştir.

16

Soru: Bu, Birleşik Amerikanın Kuzey Vietnam'ı târip etmek niyetinde olduğunu mu ifade eder?

Cevap: Hayır. Cumhurbaşkanı Johnson bunu şu şekilde izah etmiştir: «Biz herhangi bir hükümetin târip edilmesini istemediğimiz gibi hiç kimsenin bir karış toprağını da istemiyoruz. Fakat Güney Vietnam halkının seçim hakkına, Güney'de veya bütün Vietnam'da Milletlerarası nezaret altında hür seçimler yolu ile kendi muakkaderatlarını kendilerinin tâyin etmeleri hakkına sahip olmalarında israr ediyoruz ve israr etmeye devam edeceğiz. Mani olabildiğimiz müddetçe, kuvvet kullanmak suretiyle ve şiddet hareketleriyle Güney Vietnam'lilara zorla herhangi bir hükümet şekli kabul ettirilemeyecektir.

DOGRU CEVAP: 16

Görünen köy kılavuz istemez: Birleşik Amerika, yalnız Kuzey Vietnam'daki değil, milliyetçilerin elindeki her karış topraktak ibütün üretim araçlarını, ulaşitura yollarını, haberleşme örgütlerini, hattâ barınma imkânlarını yok etmek niyetindedir. Dahası var... Bazı yorunculara göre, Birleşik Amerika'nın amacı daha da otelere gitmek. Amerikan stratejicileri, işte Çin'de kariştmaya çalışmaktadır. Eğer Pekin Vietnam savasına aktif olarak katılmak sorunda bırakılsa, o zaman Birleşik Amerika'ya Çin'in atom gücünü daha çekirdeğinde yoketmek fırsatı çıkacaktır.

17

Soru: Amerikanın Kuzey Vietnam'daki bombardımanları hususunda ne dersiniz?

Cevap: Kuzey Vietnam'daki askeri hedeflere karşı Güney Vietnam ve Birleşik Amerika Hava Kuvvetlerinin giriştiği mahdut hava hücumları Kuzey'den Güney'e yapılan geniş çaplı sismaları baltalamaktadır. Bundan başka, Dışları Bakan Rusk'ın da işaret ettiği gibi, artık «tecavüz için kullanılacak barınak yerlerinin mevcut olmadığını» hatırlatmakta ve ikaz etmektedir.

DOGRU CEVAP: 17

Bosuna gayret... Bombardımanlar milliyetçileri savaş azmini kırmaya yetmemiştir. Tam tersine, Vietkong'u savaş azmi daha da çoğalmış görünüyor.

Öte yandan, yapılan bombardımanların yalnızca belli hedeflerine yönelik olduğu söylemenem. Tarafsız kaynaklar, bu bombardımanlarda ölen sivillerin sayısının savaşçılardan daha çok olduğunu bildirmektedirler. Nitekim gün geçmiyor ki gazetelerde yanlışlıkla (1) bombalanan köylerle, boşu boşuna ölen insanlarla ilgili haberler çıkmıyor...

18

Soru: Taraflardan biri belirli bir askeri zafer elde edinceye kadar savaş devam edecek midir?

Cevap: Bu tamamen Hanoi ile onları destekleyen Peking'in kararlaştırıcakları bir meseledir. Savaş Kuzey Vietnam tarafından başlatılmış ve yine onun tarafından herhangi bir zamanda nihayete erdirilebilir. Bunun için yapılacak yegane iş, Hanoi'nin kuvvetlerini geri çekmesi ve Viet Cong ajanlarının tatbik etmekle oldukları çete savaşları ve yıkıcı faaliyetlere son vermelerini emretmesidir. Birleşik Amerika Dışları Bakan Rusk «Biz sadece tecavüzlerine son vermelerini ve komşularını rahat bırakmalarını istiyoruz» demiştir.

DOGRU CEVAP: 18

Eğer Birleşik Amerika'nın inadı geçmezse öyle olacağa benziyor.

19

Soru: Müzakere yolu ile barışın sağlanmasına engel olan nedir?

Cevap: Bu soru ancak Hanoi tarafından cevaplandırılabilir. Cumhurbaşkanı Johnson Birleşik Amerikanın «herhangi bir yerde, herhangi bir zaman», herhangi bir hükümet ile, hiç bir şart ileri sürmeden barış müzakerelerine girişmeye hazır olduğunu defalarca beyan etmiştir. Barışçı bir hal çaresinin bulunması gecesi ile İngiliz Milletler Camiası, İngiltere, 17 tarafsız memleketten müteşekkil bir grup, Hindistan Cumhurbaşkanı, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri U Thant ve diğerleri tarafından müteaddit teşebbüslerde bulunulmuştur. Birleşik Amerika Mayıs'ta, Kuzey Vietnam'daki askeri hedeflere karşı hava hücumlarını durdurmak suretiyle komünistlerin müsbat bir cevap vermelerine zemin hazırlamıştır. Cumhurbaşkanı Johnson, on - şartlar ileri sürmeden konuşmala hazır olduğuna dair müteaddit beyanlarına ilaveten, Birleşmiş Milletler üye bütün memleketleri konferans masasına gidecek bir yol bulmaya teşvik etmiştir. Maamafir bugüne kadar her türlü barışçı hareket Hanoi ve Peking tarafından istihza edilmediştir.

DOGRU CEVAP: 19

Bu soruyu bırakalım da bir Amerikan televizyon yorumcusu cevaplandırırsın. Ünlü yorumcu Eric Savareld, bundan üç hafta kadar önce Look dergisinde yayımlanan bir yazısında, şu açıklamayı yapıyor: Birleşik Amerika'nın Birleşmiş Milletlerdeki temsilcilerinden müteveffa Adlai Stevenson'ın ölümünden birkaç gün önce kendisine söylediğine göre, Hanoi, bundan bir süre önce Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri U Thant'ın aracılığıyla Washington'a barış görüşmeleri teklifinde bulunmuş, fakat Washington bu teklifi hiçbir neden göstermeden geri çevirmiştir.

Savareld'in bu açıklaması, Birleşik Amerika'da büyük bir gürültü koparmış ve yayım asteğne tuulan Amerikan Dışları Bakanlığı bir açıklama yapmak zorunda kalmıştır. Sözü McCloskey'ye göre, Birleşik Amerika bu teklifi Hanoi'yi samimi olmadığı için geri çevirmiştir. Peki, Hanoi'nin samimi olmadığı nereden anlaşılmıştır? McCloskey'nin bu soruya verdiği cevap akıllara durgunluk veriyor. Sözüye göre, Dışları Bakan Dean Rusk'ın böyle seyleri anlayacak «hassas antenleri» vardır.

Eğer barış için görüşmeler Dean Rusk'ın «hassas antenleri»ne bağlanırsa, Vietnam anlaşmazlığının neden müzakere masası başına getirilmediğini anlamak için başka sebep aramaya lütfen var mıdır?

20

Soru: Bu, Asya'da barışın sağlanmasına ümitlerinin terkedilmesi lazımlı geldiği manasına mı geliyor?

Cevap: Güney Vietnam ve müttefikleri muhakkak ki bu niyette deyillerdir. Hanoi ve Peking'in fikir değiştirdiklerini belirtebilecekleri muhabere kanalları daimî surette açık bulundurulmaktadır. Aynı zamanda Birleşik Amerika ve Güney Vietnam komünist tecavüzinin başarısı ulaşmasına azmetmemiştir. Hanoi buna kari oluduktan sonra barışçı bir hal çaresine giden yolu açılabileceğini ümit etmektedirler. Cumhurbaşkanı Johnson geçenlerde «diğerlerinin de tekliflerimizi kabul edecek» ve bu meselelerin halledilmesi ve görüş ayrılıklarının çarpması yerine barışçı yollardan çözülmesi umidimizle iştirak edecekleri günün bir an evvel gelmesi için her akşam dua ediyor» demiştir.

DOGRU CEVAP: 20

Ama...

İRANLI AYDINLAR İDAM SEHPASINDA

Orta Doğu Teknik Üniversitesi Talebe Cemiyeti Başkanı Muammer Soysal'ın rejimini tenkidi üzerine, Türk talebeyi cezalandırmaya kalkışan Şah, franchi vatansever aydınları idam sehpasına göndermek üzeredir.

Nisan başında vukubulan «Mermer Sarayı Suikasti», dolayısıyle, 14 genç ayılar yargılanmaktadır. İddiaya göre Saray Muafizî Şemsâmadî, Şah makineli tüfek ateşine tutmuştur. Bunu fırsat bilen rejim, suikasten ileri fikirli aydınları suçlu tutmuş, 14 genç askeri mahkeme sevketmiştir. Dokuzun üniversitesi olan gençlerin beşi Londra üniversitelerini bitirmiş ve dış ülkelerdeki Saha aleyhî taran talebe derneklerinde görev görmüşlerdir.

Askeri Mahkeme, kasım başında, Manchester Üniversitesinden mezun Ahmet Mansuri ile teknisyen Kamran'ı idama, Manchester Üniversitesi Fizik bölümünden mezun Perviz Nikhah'ı müebbet hapse mahkûm etmiştir. Geri kalan gençlerin altısı, çeşitli ağır hapis cezalarına çarptırılmıştır.

Gençlerin aylara mevkûf tutulması, ağır işkencelere mâruz bırakıldığı söylenenlerin yayılması, Batı ülkelerinde büyük yanık uyandırmış, Batıdaki insan haklarına saygınlığı teşekküler ve milletvekilleri, sanıkların milletlerarası gözlemlerinin üzerinde alev olarak yargılanmalarını istemelerdir. 76 İngiliz milletvekilli ve 2 Lord, Askeri Mahkemenin kararını ve sonraki, karardan duyuğu infâl birer mektupla Şâh'a ve İran hükümetine duyurmuşlardır. Mektupta «Eğer cezalar tasdik edilirse, dış ülkelerde İran adaleti ne güven geniş ölçüde zayıflayacak» denilmektedir.

Bu milletlerarası baskı karşılıkla, Şâh, Temyizdeki duruşmaya hiç degilse görünüşte bir aleniyet verme lüzumunu duymustur. Yükselik Askeri Mahkemedede, kasım ayının ikinci yarısında başlayan alen durusmayı, yabancı gazeteciler ve gözlemeçler izleyebilmişlerdir. Ne var ki, sanık avukatlarının yabancı gazetecilerle teması yasaklanmış ve avukatların, dâvâya jürî bir sivil mahkeme de bakulması talebi reddedilmiştir.

On beş sângılı askerin nezâtinde yapılan duruşmada savcı, cezaların daha da ağırlaştırılmasını ve dâvânum yıldız haline gelen 26 yaşındaki genç fizikî Perviz Nikhah'ın da idam edilmesini is-

temistir. Yüksek Mahkeme, YÖN'ün bu sayisi baskiya verilirken muhtemelen kararını açıklayacaktır. Ne var ki adalete çok saygılı Şâh, daha karar verilmeden görüşünü Le Monde gazetesine açıklamıştır. Şâhın hükmü sudur:

«Sanıkların suçlarını inkâr etmekte hakları var, çünkü suçludurlar! Şâh af yetkisini kullanmayıacığını da su sözlerle belirtmiştir: «Affa gelince, bu konuda size kesin bir cevap vermem çok güç. Kendim için hareket hattını vardır: Sadece beni hedef alanları affetmek isterim. Ama devletimin varlığını ve yurttaşlarının hayatını tehdîkeye koymak her hareket bunun dışında kahr.» Hem yabancılardan ne diye bu işe burunlarını sokmaktadır, niye heyecana kapılmaktadırlar? Şâh göre, genç vatansever aydınların öldürülmesi basit bir iç meseledir: «Yabancı ülkelerdeki bu heyeçanı sebeblî anlayamıyorum. Biz egemen bir ülkeyi ve kendi kanunlarımız vardır. Bu suçluların savunmasını fizerine alanlar, Küba'daki kanlı baskın hareketleriyle uğraşalar daha iyi ederler.»

Şâh daha Yüksek Mahkeme kararını vermeden mahkûmîyet hukmünü açıklaması, Şâh adaletin komikliğini açıkça ortaya koymaktadır. Esasen Askeri Mahkeme salonuna aaltı bir afişte su sözler okunmaktadır: «Her karar, Allahı, Şâh ve adaleti göz önünde tutarak verilmelidir». Bu sözde Şâh, adaleten önce gelmektedir. Yüksek Mahkeme kararını, adaletin üstündeki Şâh göz önünde tutarak verecektir.

Duruşma açıkça ortaya koymustur ki, sanıkların Şâh'a sultâstî ile bir ilgili yoktur. Saray Muafizî Şemsâmadî'yi tanımamaktadır. İlerlerden sadece teknisyen Ahmet Kamranı, Saray Muafizî'ni tanımaktadır. Muafizî, ona Şâh'ı öldürme fikrini açıklamıştır. Ahmet Kamranı bu sözü Ahmet Mansuri'ye nöklemiştir, genç mühendis münasebetini kesmiştir. Diğer aydınların ise meseleden haber yoktur. Askeri Mahkemedede, Saray Muafizî'ni tanıyan tek sanık olan teknisyen Kamranı durumu söyle açıklamıştır: «Emindim ki Saray Muafizî, düşüncesini gerçekleştirmeye kalkışmamıştı. Benim gibi Şemsâmadî de fakir bir işçidir. Hayati açık içinde geçmiştir. Öfkeye kapılına sığınma-

geleni söyledi. Onu anlıyorum ve ona karşı şefkat duyuyorum. Eğer inansaydım ki, o Şâh'ı öldürmeye kararlıdır, yine de ihbar etmezdim. O benim dostumdu. Bunu beraber, ben sadık bir moğarı tarafımdayım. İnanıyorum ki Şâh, halkın yararına reformlar yapmıştır.»

Sanıklarla Saray Muafizî arasında kurulan ilgi daha öteye gitmemektedir. Ama buna rağmen genç aydınlar, suikaste iştirak ya da suikasti bildiği halde ihbar etmemek suçlarıyla idam ve müebbet hapse mahkûm edilmek istenmektedir. İşin daha ilgi çekici tarafı, Şemsâmadî'nin Saray Muafizî'ye nasıl sevdildiğidır. Şemsâmadî, yerli olduğu Keşan şehrinde, rejime aleyhtar politik faaliyetlerde bulunan sert ve şiddetli bir adam olarak tanınmaktadır. Halbuki Şâh polis devletin de, Şâh korumakla görevli Saray Muafizî'ye hizmetine sevgilemek için bin elekten geçmek gereklidir. Rejime aleyhtarlığı bilen Şemsâmadî nasıl Saray Muafizî'ye yapılmıştır? Duruşmada bu soru, sanıkların avukatları tarafından defalarea ortaya atıldı, ama soru cevapsız kaldı. Bu durum, asıl komployu sanıkların de-
bil. Saray'ın tertiplidigi şiphesini uyardırmaktadır. Her halükarda Şâh rejimi, «Mermer Sarayı Suikasti»nı leat etmemis gibi olsa, rejime aleyhtar genç aydınları tasfiye için fırsat sağlamıştır. Şâh sempatik muhafazakâr İngiliz gazetesi Sunday Telegraph'ın yazmış olduğu göre, «Mahkeme, İran'daki reisim, üniversitede öğrencilerden ürkütmüşü ortaya koymustur.»

Şâh, genç aydınları Asya, Afrika ve Güney Amerika ülkelerinin cogunda görüldüğü üzere, bir gerilla hareketini başlatabilmektedir. Savcı General Farsiu'nun iddiasına göre, Mühendis Mansuri, genç franchilar askeri eğitim görme amacıyla Cezayir, Küba, Mısır ve Yemen'e göndermek niyetindedir. Bunlarla gerilla hareketine başlamaktadır. Bundan başka Nikhah ve arkadaşları, «toprak reformunun sonuçlarını incelemek üzere, dağılım bölgelerde yürüyüslüler yapmışlardır. Çin, Küba ve Cezayir İhlibî harplerini inceleyen eserleri tereüme ve tekrar etmisiştir.»

İste asıl tehlikeli sayılan sanıklar, sultâstî figleri olduğu için değil, bir gerilla savaşı korkusuya şehpaya gönderilmek istenmektedir. Tahran'da Le Monde muhabiri Eric Rouleau'sun 29 kasım yazdığını göre, 20 gün kadar önce Şâhabad bölgesinde gerilla talimi yapan yüzden fazla genç yakalanmıştır. Dâvânin önemini, bu durum arıtmaktadır. İran mevzuatına göre, rejimi devirmeye mütâf filillerin cezası 3 ilâ 7 yıl haptır. Ama bu, Şâh'ı öldürmeye kalkışmalar dierek idam cezai verilmesine engel değildir.

Duruşmada, genç aydınların devamlı olarak, komünist ve dînî oldukları öğrenilmiştir. Sanıklardan hepsi, komünist olmadıklarını, ama Manchester Üniversitesinde assı sol eserler de okuduklarını söylemişlerdir. Fizikçi Perviz Nikhah, «Dâva ile ilgisi ne. Bu sadece bana alt bir mesele, demesine rağmen, dindar olup olmadığı konusunda devamlı sorulara mâruz bırakılmış ve Allah'a inandığımı açıklamak zorunda kalmıştır. Zira Şâh adaleti, genç aydınları şehpaya göndermek için söyle bir ördek Hüsnü'ye manzûmına başvurmaktadır: «Bunlar Allah'ı, dinî komünistlerdir. Şâh devirip halk cumhuriyeti kurmak istemek tederler. Madem ki Şâhın rejimine karşıdır, o halde Şâh'ın ortadan kaldırılmasından yanadırlar.» Bu mantıkla, sanıklar idamına kadar gidilebilmektedir.

Perviz Nikhah

Ahmet Mansuri

Askeri Mahkeme Savcısı, Spiegel muhabirinin, rejimi devirmeye mütâf bir teşebbüsü ihbar etmemişti yüzünden Gana'da 40 yıl hapse mahkûm olduğunu hatırlatarak: «Biz de başka türlü davranışnamız. Sanıklar, sultâstî doğrudan doğruya katılmamış olsalar ve İran mevzuatı hibardan kaçınmayı suç saymasa da, onları ağır şekilde cezalandırma» demisdir.

Savcı General Farsiu'nun hukuk anlayışı çok basittir: «Eğer suçuları mahkûm etmezsek, kurulu düzeni koruyamaz, halkın demokrasisi kurmak için ne gereklî tecrübe, ne de imkâna sahip tırır. Biz yolumuza arıyoruz. Hoşumza giden kitapları okuma, çağımızın olayları ve ideolojileriyle ilgilenmeye mutlak hakkıza varır.»

Genç mühendis Mansuri de, kendisine yapılan işkenceleri anlatır. Avukatları, durumlarını ağır lastreagî düşünencesiyle, sanıklara uğradıkları işkenceleri mahkemede açıklamaktan kaçınmamalarını tavsiye etmiştir. Ama idamı mahkûm Mansuri'nin kaybedecek bir seyi yoktu: «Kardeşimin düğündündeyken tevkif edildim. O gece saat 22'den 5.30'a kadar deşen ekipler tarafından itirâfa zorlandım. Kamçıyla dövüyordular ve tehdit ediyorlardı: «Öldürüleceğim. Vücutum parçalara edilecekti. Feryatlarımı bitişik odalarından gelen feryatlar örtüyordu. Kendimi kaybolmuş hissediyordum. Hâkim önde çıkarılmışım imzaya sahip olacağımızı sanıyordum. Cehennemden sonra yaşamak istiyordum, şurumu kabettim. Yalnız bana yönelik suçları değil, her suçu kabule hazırım.»

Genç aydınlar İranda, adaleten önce Şâh geldiği için öleceklerdir. Ama böyle görünür ki, İranda, sanıkların savcı, savcılardan ise sanık sandalyesine oturacakları gün uzak değildir.

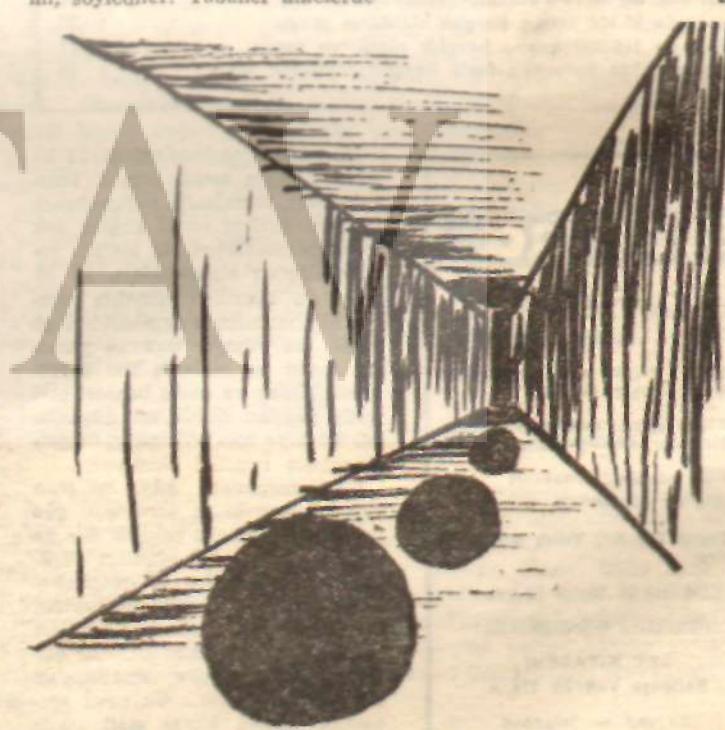
Eğer bu satırlar yayınlandı-

nda, franchi vatanperver aydınlar hâlâ hayatı iseler, onların kurtarılması için dünya çapında girişilen mücadeleye Türk aydınları da katılmışlardır.

D. A.

...H. Pehlevi
Şâh, Adaletin üstündedir.

ÜÇ DAMLA KAN...

JEAN - PAUL SARTRE KONUŞUYOR FRansa'DA SOL'UN GELECEĞİ

SORU — Seçimlerde Mitterand, beklenden çok oy aldı. Bu başarının süreci ve solun birliğinin korumabilleceği içinde miınız?

CEVAP — Gerçekten sol, çok üzün bir uykudan uyanmış benziyor. Fakat dikkat, söz konusu ettiğiniz solun birliği, simdilik hâyaldır. Mitterand'a oy veren seçimlerin yüzde 32'si, büyük çoğunlukla oylarını yalnız kullanmışlardır. Bunlar, bir soyut demokrasi eyleminden bulunmuşlardır. Sol henüz şekilsiz bir hamurdur. Solun seçmeni organik bir biriktirme yoktur. Mitterand, atom hâlindeki seçmenlerin oylarını almıştır. Buna beraber, onun 7,5 milyon oy alması, solu devamlı tehdit eden bir mühendis hâvesi, mayıs ayıneyle de temsil edilen solun korumasını tehdit eder, böylelikle solun birliğinin korumasını tehdit eder. Mitterand, ancak 5 milyon oy elde etseydi, «sosyal» ve Komünist Partisi ile işbirliğinin imkânlarının ispatlandığı, ve her açıdan büyük bir merkez hâvetsini geliştirmek için hemen Lacaonî'ye dönecekti.

Bu tehlike, Mitterand'ın başarıya, hic değilse geçici olarak önlenebilir. Ama tehlikenin kesinlikle giderilmesi, ancak sol, geriye bir birliğe erişince mümkün olur. Bu birlik, bütün sol örgütlerin sarı ve asgari bir program üzerinde anlaşmalarını getirecektir. Mitterand'ın 28 maddesi, hâlde bir tedbirler dizisinden ibaretir. *Irtibatlı bir program, biri, biriyle bağılıklarını incelendikten sonra önceliklerin tesbitini, yanı temel tercihlerin başa alınmasını zorunlu kılar.*

Mesela, «Atlantizm» konusunda ilk tutumu ele alalım. Bugün Fransa'da, iç politika, dış politika bilharemstedir. Her şeyi Amerikan hegemonyasına karşı mücadele, hemzinin başarısı ya da başarısızlığı tâyin edecektir. Sol, bu temel noktada, birlik olmaktan ziyade, Mitterand'ın seçmenleri arasında, bir koalisyonu bulmakla be-

naber (de Gaulle'ın yaptıkları jestten ibarettir), onun Amerikan hegemonyasına mukavemetini desetmektedir. Bir kısmı ise, bütün sonuçları ile Atlantik İttifakından yanadır. Halbuki bu tutum, barış içinde bir arada yaşama görüşüne aykırıdır. Zira barış içinde bir arada yaşamamız ilk şartı, blokların dağılmamasıdır. Bu sebeple, tartışmalar sonucu, tam bir aşıklıkla, Amerika'dan ayrılma politikası testiblindedir. Bu, bir yatırım politikasıyla birlikte yürütülecektir. Ne var ki henüz bu noktaya gelebilmis deejiliz.

Avrupa için de aynı şey. Önce, Avrupa'nın kimlerle işe edileceğini söylemek gerekdir. Tekeller Avrupası çerçevesinde egemenlik haklarının terkine karşı çıkmak için milliyetçi olmak gerekmek. Fakat soldan birçok kişi, bize bu tekeller Avrupasını tek hüf etmektedir. Hâlen «Halkların Avrupası»lığı yapılmaktadır. Gerçek, Erhard'in ve İtalyan Hristiyan Demokrat partisi Avrupasındır. Sol, bu mesele, de doğrulanın incelenmesini yorumladır. Bu, henüz yapılımadır.

SORU — Zamanın sol içine çağdaşlığı düşündürmek misiniz?

CEVAP — Eğer sol zaman içine çalışmazsa asla. Solun, bugünkü hâliyle, iktîrâr gelmesi söz konusu değildir.

bu değildir. Solun hâlen yapabilecegi ve yapması gereken şey, de Gaulle'lin ölüme ya da çekilmesi üzerine vukubulabilecek buharları karşılaşmaya hazırlıklı olmak için, kendisine sağlam bir struktur vormeye başlamasıdır; de Gaulle'den sonra bir fazla tehdidi ortaya çıkabilir: «Golistler», şefsi kâlinca, herseyi kolayca bırakmaya rıza göstermeyeceklerdir.

Uzun vadede, bugün tanışığımız solun akibeti ne olursa olsun, bir sol doğacaktır. Zira solun varlığı, maskelenmek istenen, fakat bir gerçek olarak kalan bir sınıf çağışmasının belirtisidir.

Pazar günlük seçim başarısı, büyük önem taşımaktadır. Sol, değerlendirmeyi bilirse, seçim başarısı, belli bir ieraat programı etrafında birliğin nihayet gerçekleşmesini, gelecek seçimlerde de oylarının tamamını elde etmesine —ki bu seçimlerde elde edememiştir— ve böylece iktidarda olmasına dahi, gerçekten önemli bir rol oynamasına ve hükmî kararları üzerinde ağırlığını hissettirmesine imkân getirebilir. Ama henüz işin başındaız. Yapılacak büyük işler var. Sol, ilk iş olarak, bunları gerçekleştirecek araçları kendine sahneleter.

ŞİDDETLİ
BAS
AĞRILARINA
KARŞI
GRİPIN
başarı ile
kullanılır!
BAS YOL
NEZZE DIS
GRİPIN
KİNİLLİ
GRİPIN

GRİPIN 4 saat ara ile 3 saat alınabilir

YENİ AJANS 6214

g

GÜN YAYINLARI

ANA

Yazan: MAKSİM GORKİ

(roman)
GORKİ, en büyük eseri olan A N A romانında 1905 Çarlık Rusyasında başlayan sosyal uyanışın mücadelerini anlatmaktadır.

Fiyat: 7,5 liradır.

LENİN 1924
Yazan: MAKSİM GORKİ

Fiyat: 2,5 liradır.
İstanbul dağıtım: UGRAK KİTABEVİ
Beyazıt - Beyazıt - İstanbul
Taşra dağıtım: Posta Kutusu: 1119 - İstanbul

(YON - 165)

Varlık Yayınları

* TÜRK EDEBİYATINDA HİKA VE ROMAN. Tazimattan Mesrutiyete kadar olan dönem kapsayan bu eserde Cevdet Kudret, hikâyeye romanlarındaki çalışma, örnekler vererek inceliyor. Biyo-bibliyografik bol notlarla bu 360 sayfalık mükemmel eser Varlık Yayınları arasında 8 lira fiyatla yayıldı.

* APOLLINAIRE'DEN ŞİHLER. Fransız edebiyatının unutulmaz şahsi Guillaume Apollinaire'in en güzel şiirlerini uzun çahşmalarla dilişimiz şîr halinde aktaran Necati Cumalı bu eseri Varlık Yayınları arasında bir kitap hâlinde sizin sunuyor. Fiyatı 2 liradır.

* UYGARLIK VE BARIS. Büyünlükten Afrikâh kara derillerin saflık ve mutluluğuna tâhsis eden büyük insan Dr. Albert Schweitzer'in hayatı ve Nobel Ödüllünü anıtsan Stokholm'da verdiği sözyle ille uygarlık sorunu fizerine en güzel eserini bir arada bu kitapta bulacaksınız. Varlık Yayınları arasında 5 lira fiyatla çıktı.

* ANA (VASSA JELEZNOVA) Maksim Gorki'nin en güzel oyuncularından biri olan bu piyes Varlık tiyatro serisi arasında Nihal Yalçın Talu'yu çevirisiyle yayınlandı. Fiyatı yalnız 2 liradır.

(YON - 161)

FÜSTAV

- PARANIZA BOL FAİZİ,
- ZENGİN İKRAMIYELERİ
- MUAMELELERİNİZDE AZAMÎ KOLAYLIĞI,
- SAGLIYAN YEĞANE BANKA

TÜRKİYE EMLAK & KREDİ BANKASI

Credit Foncier

BASIN: 23728 A. 15236

Değişik üzüntüler

Sosyalizm ve İslamiyetin düşündürdükleri

Melih Cevdet Anday

Yönlü yazınları arasında geçen ay baştan ve büyük bir ilgi ile karşılandığı için yeniden bastırılmıştır. «Sosyalizm ve İslamiyet» adlı kitabı, hem yazarı Garaudy, hem öne sürüldüğü düşünüler, hem çevirmenlerce yazılmış iki önsöz bakımından bizde uzun yillardan beri tartışılagelen ve özellikle son zamanlarda veniden ele alınan önemli bir konuya değindiği için, gerçekten ilgilenmiş ve kafamda uvanlıydı bir takım soruları ortaya atmak isteğini duymustum. Bu arada Nivazi Berkes'in, adı geçen kitap üstünde bir vazisi yapılmıştı. İvi kl gecikmişim, son yazdıktır kırkınlarda vurdumuzda mil, iliyetçilik ve batiçılık sorularını inceleyen savın Berkes'e, kendisi İstanbul'da iken, bir konusmamız sırasında, batılılaşma üstünde vazıklarının, kim? vazalarınımlı «Biz Dördüncü» varisına vardıracak bircinde etkileşimi söyləmisi ve onun bu varlığı karşı olan düşünelerini örenmemistim. Adı geçen kitabın, Nivazi Berkes'ın bu kez tam verinde bir açıklama fırsatı vermiş olduğunu içeren memnonum: avraca sene bu vüzen Berkes'in katıldırmış bir takım vergi ve ebatlarını tekrarlamaktan da bir kerte sakınca.

Bu kitabta bilili Fransız düşünürü R. Garaudy, veni Cezair karısında İslamiyet ve sosyalizm soñularını ele almaktır ve Cezairlere Müslüman kültürlerin cağızımız humanizmasının katkısı konusu üzerindeki düşüncelerini anlatmaktadır. Yazının hâli hâli ise giriimesindeki temel neden, sosyalist kalkınma volunu secimsi olan az olsamış va da sümürelik, ten wni kurtulmuş bir toplumun, batı barındıra bir kültür ezīlmışlığına iliserek kendi gecimini ve ulusal değerlerini vahşitmasındaki yanlığı belirtmektedir. Bunun doğruyu ve soñlu bir tutum oldugu mu sôvlemeli Sosyalizm konve edilmez, kendi değerlerine davamıyan bir tonum sosyalizmi karamaz demektir. Garaudy, «Cezair halkı sosyalizmi secerken yabancı değerlerle haşlanmak zorunda deñildir. Kendi tarihinin yönün de siden bir secme vahşitadır» diyor ve sunu ekliyor: «Çağımız dünasının istek ve gerekliliklerine cevap veren hâlimse» sosyalizm, her halkın kendi kültürleri ve uygurju içinde gelişebilir ve gelişmeli dir.

Anıkt bu «yabancı olmayan kültür» Cezair için arastırırken yazıyor. «Cezair'in sosyalizm volunut Müslüman karakteri üzerinde durulması, her sevden önce milli bir anlam tasısı demekte ve daha aşağıda sunları eklemektedir. «İki dünasına savası arasındaki sürede Sevh Ben Bedreddin'in başında bulunduğu ikilek nitelikte milli hareket, her sevden önce sümüreğinin inik etti, enidî Aran dili ve kültür uñruna bir savastı.»

Kitanta İslâm dini üzerine verilen bilgileri, İslâm filozoflarının ve bilim adamlarının veciñeteki buluşlarını ve vanitlarını, İslâm sanatının özelliklerini ve batıya kattıklarını anlatan bilimleri ñazlepmeceğim. Cinkili bunların hic biri, Cezairlileri bilmen, aydınlarımıza yabancı deñildir.

Ben özellikle bu kitaba vazifeli bilgileri, İslâm filozoflarının ve bilim adamlarının veciñeteki buluşlarını ve vanitlarını, İslâm sanatının özelliklerini ve batıya kattıklarını anlatan bilimleri ñazlepmeceğim. Cinkili bunların hic biri, Cezairlileri bilmen, aydınlarımıza yabancı deñildir.

Garaudy, «Cezair soñalizminin Müslüman karakterinin milli bir anlam taşıdığını» kamışmadır. Başka bir deñile, İslâm dini Araplar Lçin millidir, cunku o dının dili Arap uygurlığının içindedir. İmdî Türk toplumunun milli kültür kasnaklarını tümden İslâm dininde bulmak inancı doğru mudur, değil midir? Söyle de sorabiliriz: Garaudy'nin Arap Cezair için söyledikleri, bizde de tümden gecerli midir? Bu önsözde öne sürülen düncehəre gene geçmek üzere simdilik sunları söylemekle veteceğim: Arap - İslâm kültürü içinde kendimizi o kadar unutmustuk, kendi kültürümüzden o kadar kopmuşuk ki, ancak laik cumhuriyet döneminde kendimizle gelebildik.

İkinci önsözde E. Tüfekci, Garaudy'nin sözlerini, bu sefer sañce Müslüman olarak deñil, doñulu olarak da benimsemektedir. Söyle diyor: «Türk olarak, ataları Asya'nın göbelinden göc etmiş bir ulus olarak, bugün de ulusal dili türkçe Asya'da anadıl olarak konuşan, İslâm kültürü ile 1000 yıl hâsi nesir olmuş, kök salmış tüm üstünlük kurumları doñulu bir ulus olarak, batı karşı İlk muazzaf hâberlik savasını vermiş bir ulus olarak, kısaca doñulu bir ulus olarak hâzır, sosyalizmi gerçekten evrensel bir kültürel temele davatıma kabası çok derinden hâllendirir.

Burada durum epeyce karışık tadir; evrensel bir kültüre dava, tılmazı gerekli sosyalizm, 1000 yıl hâsi nesir olmuşum İslâm kültürlünden başka, bir de doñulu Türk kültürlü ile temellendirilecek tir; cunku biz doñulu bir ulusuz, evrensel sosyalizme doñulu ve Müslüman olarak katkıda bulunacağiz. Çok hızlı söylemiş sözler bunlar, biraz aceleyle gelmiş izle, minimi uñvandırır... Sözelisi, doñulu Türk kültürlünün ne olduğunu gereñince belirtildiñi için, biz bu sözlerden ister istemez, doñu - İslâm kültüreni çikarmak zorunda, Ataları Asya'nın göbelinden göc etmiş... Merak ettim, aca ba E. Tüfekci bu konu ile eskiden beri ilgili midir? Hangi tarihsel savları benimsemistir? İslâm öncesi Türk kültürlerin arastırmaları, yurdumuzda en bilincli biçimde Atatürk'ün itkisi ile yapılmış dili ve tarih arastırmaları da, bunlar Türk'ün Aran - İslâm uygurju altında eziñmesi ve ziderek vokelimesi nivet ve inanclarına karşı tutulmuş gerçek ulusallaşma çağdaşına inanan kişidir. Atatürk, bos bir surur asılamak için deñil, dünasına kültürünü katkıda bulunmak için gerekli nitelikleri kazanmak amacıyla, Garaudy'nin batı kültürü karşısındaki Cezairlere yediñi gibi, Aran-İslâm uygurju karşısındaki bizlere bir voç gösterirdi: «Aran'a havranık, Arap kültür ve Aran'ı altında eziñmek sonucunu doğurmustur, ova sen kendini bulmalısın, kendi değerlerini anlamalısın, ve aşağıduñsunlardan kurtulmalısın» demek istiyordu. Ama Türk tarihini ve dili bilmeyen deñerlendirmen Ataturk gene de ulusuna «Sen doñulu, sun!» dememiştir, sadece «çañdas uygur» amacını söz etmiştir. Anlaşılan dialektiklerden daha varan bir dialektikçi olduğunu, humanist bir görüşle deñerlendirdiği gecimiş asmasını ve ven dili batının humanist değerlerini benimsemesini bilmistiñ.

Benim bu kitabtan anladığım, Garaudy'nin Cezairlilerde Arap milliyetçiliği bilincinin uvanmasını istedigidiñ Ama o, blze döñeydi ne derdi? Arap milliyetçiliği karakterinde olan İslâm uygurğun-

dan, lâik uygurju secme çabalarımıza bakarak, ... in Avcioğlu gibi, «kendi kültürümüzden kopmuşsunuz...» der miydi? Hiç sanmıyorum. Hangi kendi kültürümüz? Onun Cezairlilere salık verdiği «millî değerlerle yönelik» adını, Türkiye'de, hiç olmazsa kırk elli yıluk son döñem içinde oldukça özgün bir biçimde ortaya atılmıştır. Ziya Gökalp'in söylediklerini veniden keşfetmeye kalkmadım; Ataturk ile birlikte uygulama alanına girmiş olan davranışları şörmezlik getirmiyelim ve Cumhuriyetten bu vana olan kazançlarımızı bir anda voketmekle varacağ bir «sil baştan» criñin dialekтик düşünceve uymadıñ gibii sosyalizme katkıda bulunmaça da varamıvacağımı unutmashım. Edebiyatçalarının bir takımı fransızca yazan, dergilerinin gazetelerinin bir takımı fransızca çikan Cezairli avuçlara karşı Garaudy hakk olabilir, ama Türkiye Cezair deñildir, geçmişini deñerlendirmek bakımından benizeri ölütlere ihtiyaci yoktur. Daha Edebiyat-ı Cemide zamanında adı bile anılmayan Yunus Emre'yi biz deñerlendirmiñ mi? Mercimek Ahmed'in, Aşik basazade'nin dílvazisının üstünlüğünü, gizelliñini kendimiz bulmadıñ mı? Dilimiz güclendirme çabalarında basarılara ermedik mi? Türk folkloruna hem bilimsel açıdan eñildik, hem de onu güzel sanatlarımıza varatıcı kaynak olarak kullandık. Anadolun sanatları (İslâm döñemi ürünlerde içinde) daha iyi tanınmak için cahtık. Anadolun eski tarihini benimsemeye çabalarını vürttük... Ve bütün bunları —birtakım güdüc amaçları giden eñiller bir yana— geçmiş çaldas bir anlavı. La deñerlendirmek vontemine bağlı kalarak vaptık... Cunku batı uygurju deñilen uygurju, kendi değerlerimizi humanist bir görüşle deñerlendirmek anlamına almıştık. Yabancı değerlerin baskısı altında eñiller coñuntuktu da olsa, yaşıyan anlaysı budur gene. Ama nedir bütün bunlar, biz sosyalizme çikan güçlerden konuşuyoruz denirse... Bütün bu kültür hamarathklar Sevh Ben Badis'in Cezair'de vahşıklarından da ha mi önemlidir?

Garaudy, Arapta milli gördüğünün, Türkiye baskı niteliğine büründüğün de anlaşılır atlamıştır. Cinkili, Nivazi Berkes'in de yazdıñ gibi, «onun Aranlar ve İslâm'ı sosyalizm arasındaki işkiler hakkında yazdıñlar bize uyramaz.» E. Tüfekci'nin adını andıñ Şeyh Bedreddin'i, Müslüman Osmanlı Padişahı Öldürmüştür. Ayrıca, zekât ile sosyalizme arasında benzerlik bulma çabaları, çok koçay çürütülecek heveslerdir. Bunu, dışardan bakanların gözü ile görmek bize hiçbir sey kazandırılmaz. Hele o bir vahancı, hele hefe bir batılı ise... Tövbe! İslâm'ı te davanaarak sosyalizme katkıda bulunmak tutumunda, bir taktik gibi deñil de bir düşüncülük gibi davranıyor. Buna Türk toplumunda çok değişik biçimler aldı. Bunu bilmemiz gereklidir. Konu uzun ve kapsadır... Ebu Hanife'yi okutmadan İslâm kültür deñerlendirilemez, ama o zaman da Anadolun Müslümanları olan Alevi ve Bektaşlı bu deñerlendirmeden yaralanmaz. Daha, Arap için milli olan dîn, bizde millîlesme çabalarına karşı çıkmıştır. Nivazi Berkes deñerli söyleiyor: «Türk milliyetçiliği ile İslâm bir tutma çabaları bizde hic basar kazañmamış. Bu yolda inat edenleri sıyaset gelişme tarihimiz tasfiye etmiştir.»

Garaudy'nin yazdıklarından da, çok cok, beni önsözlerin düşündürdüğünü söylemiştim. «O kadar kendimizi unuttuk, kendi kültürümüzden o kadar kontuk ki, szález, rýyle ortaya dökülen üzüntünün söyle bir yersizlið de var, İslâm filozoflarının vazifelerini okumak olanağı, Osmanlı döneminden deñinden.

K. M. SIMONOV

Bu hafta içinde memleketimizi ziyaret etmekte olan ünlü Sovyet yazarı Constantin Simonov, 1905'te Petrograd'da doğdu. Ortaokul öğrenimini tamamladıktan sonra bir yandan çalışıp bir yandan okuyarak, Moskova'daki Gorki Edebiyat Enstitüsünü bitirdi. 1938'de GERÇEK INSANLAR adlı ilk siir kitabını, 1940'ta BIR AŞKIN HİKA YESİ adlı ilk tiyatro eserini yayınladı. Savaş süresince, cephe muhabir olarak çalışti. 1952'de yayınlanan SILAH ARKADASLARI adlı büyük romanını bu sırada yazmıştır. Daha sonra yayınlanan ÖLENLER VE KALANLAR, bu epik tablonun devamıdır. Senaryo yazarlığını röportaj çubuğu kadar her alanda eser vermiş olan Simonov, çağdaş Sovyet edebiyatının en güçlü temsilcilerinden biri olarak kabul edilmektedir.

YON, şairin savaş sırasında cepheye yazardığı ve kendisine Batı aleminde bir denbire büyük şöhret sağlayan BEKLE BENI adlı şiirinin çevirisini sunar.

BEKLE BENİ

Geleceğim bekle beni
Bütün gücünle bekle
Soluk sıkıntılara ağırlaşan
Yağmurlar içinde bekle beni
Karlar tozarken bekle
Ortalık ağarırken bekle
Kimseler beklemeyecek bekle beni
Tek bir haber bile eikmasa uzaklardan
Saema da olsa bekleyişin
Bekle gene
Yalnız sen olsan bile bekliyeni beni
Bekle
Bekle beni
Bekle beni geleceğim
Acıma bizi unutmak
Unutmak gerektigini söyleyenlere
Eğilme önlereinde bekle
Bırak anamı
Cocuğumuzu bırak
Öldürümü sansınlar benim
Bırak beni beklemekten usanmış
Bütün dostlarım toplantısın evde ocañm ev
resinde

Şarap iesinler birlikte
O acı şaraptan
Acı
Amilar gibi acı
İeme sakın o şaraptan
Beni bekle
Bekle beni geleceğim
Ölüüm ötesinden olsa bile
Bırak beklemesini bilmemisler
Bahtım olduğunu söyleşinler
Varsın anlasmasın hic bira bıracak
Savaşların ateşi içinde yitir
Nasıl durmadan korudu beni
Bekleyişinin ateşi
İkimiz olacağz yalnız
Beni vasatanın ne olduğunu bilen
Yaaamadıñ gibi hic kimselerin
Bekleyişini vermiş olaeksin bana
Sen.

Türkçesi: Atilla Tokath

çok daha fazladır bugün, türkçe olarak var, kendimizi unut, tuğumuza bir batılıın bir kitabından çıkarıp batılaşmaya inat doñululasmaya kalkma kararını verdigimizi görünce de üzülliyo rum. Dahasi var, kendimizi unut, tuğumuza bir batılıın bir kitabından çıkarıp batılaşmaya inat doñululasmaya kalkma kararını verdigimizi görünce de üzülliyo rum. Gericie ne kalyor, sosyalizm artık Marks'tan, Engels'ten değil, İbni Haldun'dan öğrenmek mi? Bu mu olacak bizim kendi değerlerimize dönmemiz? Onu da gene Garaudy'den öğreniriz.

TURK EDEBİYATINDA HİKA VE ROMAN

Dit Tamerlin-Treuke Distinctie
Vast Kemalile Kemusmaa si
"Woo" de yarmlanden, her heade
oknumussumzad, Ysser Kemali
ettreke hikkeli the oyun
andis denemt chikshikkler olmasi
beni babiloyor, Bana xalrasa
delesliklik omadi. digordu ba
Koumsasinda. Oya bir sa-

Eğerin Cezzer'in sahneye koyusun
ayına kesitsizlik, biz versiyile,
gitis gitigilim, harket dizenle-
genin gitigilim, hizik ettiğim.
Oyunun birdeki gibi, bize hizik ettiğim.
meler, istifretiye basenligim, e-
ma oyuncağıza, hizik ettiğim.
olan bazi kagithak tolleri deksigim
birde hizik ettiğim.
Oyunun birdeki gibi, bize hizik ettiğim.

Le nom *Kemalle* de l'adulte
se présente souvent de la sorte:
Kemalle, Kemalle amans gerdi (chasse-
ur bison), Kemalle bata (éclaireur ou
chasseur), Kemalle bata bata (bison chasseur).
Le nom *Kemalle* de l'enfant est
Kemalle sib (petit bison).

Kontrollin julkaisut ovat joitakin vuosikymmeniin saakka poikkeamattomia, mutta nykyisin heidän on oltava erityisen huolellinen ja tarkkailija. Tämä on seurausta siitä, että nykyinen poliittinen tilanne on monella tavalla erilainen kuin vuosikymmenien aikana.

TİYATRO

TENKE

CEZZARLARDA

Kapitalist dönyanın lideri Amerika, oyun komünizme mücadele deneklerini andırır bir bağınazlıkla, İkinci Dünya Savaşından beri anti komünizm şampiyonluğunu yapmaktadır. Bu politikanın sonucudur ki, az gelişmiş dünyada Amerika, komünist partilerin kaputmasını, dış yardımın şartı saymış ve «komünistler temizledin» diyen faşist idarelerin sırtını savlamıştır. Tabii ki komünistleri temizleme kampanyaları, komünist partilerin sınırlarında kalmamış, komünist olmadığı açıkça söyleyen, fakat yabancı sermayeyi sınırlama yolunu seçen milliyetçi bareketler de, komünistlikle ya da komünisti ateti olmakla suçlanmıştır. Iran petrolünü millileştirmek isteyen aristokrat Musaddik, memleketi komünizme sürüklemek gereğince, C.I.A.'nın tertiplendiği bir hükümet darbesi sonucu devrilmiştir. Guatemala'da, United Fruit tekeline çıkanlarla dokunan bir toprak reformu yapmaya kalkışan Arbenz, komünist ilân edilmesi ve ücretli askerler kıralanarak düşürülmüştür. Lumumba'nın öldürülmesinde temel neden, bu tecrübesiz milliyetçinin Sovyetlerden yardım istemesidir. Brezilya'da bazı Amerikan şirketleri ile anlaşmazlığa düşen ortanın solundaki Goulart, Amerikan yetkilileri tarafından komünistlikle suçlandırdıktan sonra da, aristokrat ordu tarafından devrilmiştir. Evüp Han, Sukarno Komünist Cin ile ilişkili kurdular diye kötü kişi olmuşlardır.

Buna karşılık, «Özgürlük» ve «İnsan Haysiyeti» adına komünizme karşı çıkan Amerika, Stalin diktatörlüğünden bin kez zâlim ırk ayırmayı Güney Afrika'ya karşı kuru protestolarla ettinmiş, orada Amerikan tekelleri, ırk ayırmayı verli kapitalistler ile tatlı işler çevirmiştir. Dominik'te faşist generalin devrilmesi üzerine çıkartma yapan ve Kongo'da milliyetçileri temizlemek için Belçika paraşütçülerine uşaklar tâhis eden Amerika, Rodezya'da faşist Ian Smith'e haddini bildirmek için ciddî en ufak harekete girişmemiştir. Alınan tedbirler, aldatmacadan ibaretir. Ortaçağ kalıntıları petrol sultanları, özgür Amerika'nın baş dostlardır.

Demek oluyor ki, anti komünizm politikası, Amerikayı Üçüncü Dünya'da faşist, geni ve feudal idareleri desteklemeye, komünist olsun olmasın, her ileri harekete karşı çıkmaya zorlamıştır. Üçüncü Dünya uyrama, ilerleme döneminde bulunduğu için, bu ülkelerdeki ileri hareketleri boğmaya yerli idarelerin güçlü, bol Amerikan askeri ve iktisadi yardımına rağmen, her zaman yetmemektedir. Bu yüzden Amerika açıkça devletlerin işlerine müdahale durumunda kalmaktadır. Vietnam ve Dominik, bunun son örnekleridir. Nitekim Amerikan Devletleri Teşkilatının son toplantısında Amerikan yetkilileri, Güney Amerika ülkelerinin işlerine açıkça müdahale edeceklerini, komünist savıtları hareketleri silahlı boğacıklarını açıklamışlardır. Washington, bu müdahaleyi maselemek için, seklen Amerikalılararası bir kuvvet kurulmasını gerçekleştirmeye çalışmaktadır.

Amerika, komünizme mücadele gerekçesiyle, bütün devletlerin iç işlerine müdahaleye ve milliyetçi akımları temizlemeye tahtıptır.

SMITH KANUNU

Peki Amerika içinde, komünist olduğunu açıkça ilân eden Amerikan Komünist Partisine karşı ne yapmaktadır? Amerikada 46 yıldır resmen kurulmuş bir komünist parti vardır. Ve 1964 seçimlerinde büyük faaliyet gösteren A.K.P. 1966 seçimlerine hazırlanmaktadır.

Tabil ki bütün dış politikasını anti komünizme oturtan bir Amerikanın içinde de bir komünist avına girişmesi kaçınılmaz bir olaydı. Nitekim Soğuk Harp ile birlikte, Amerikada komünistlere karşı tedbirler alınmasına başlanmıştır. Ondördüncü Kongresinin arifesinde, 20 Temmuz 1948'de, Smith Kanunu dayanarak, A.K.P. yöneticileri tevkif olunmuş ve mahkûm edilmiştir. A.K.P. «siddet ve zora başvurarak A.B.D. hükümetini devirme zorululuğunu biliñcili şekilde önce ñasılrama, bu fikri savunma ve yayma» filiyle suçlandırılmıştır.

Mc Carthy dönemi bundan sonra, «Cadı Kazanı»nda ifadesini bulan sidetyle başlamıştır. Roosevelt ve Tru-

AMERİ KOMÜNİST PARTİSİ

İzmir 1966
mizde 11.11

man yönetimi da, «20 yıllık ibanet» dönemini ilân etmiştir. Taft Hartley Kanununun 9. maddesine dayanarak, sendikalardan ileri unsurlar kovalmuştur. Sendika militanları, bu maddeye göre, «Komünist partisine üye olmadıkları, hükümeti zor ve şiddetle devirme zorunluluğu fikrini yayan ve savunan herhangi bir teşekkülü desteklemedikler» bususunda yeminli, imzalı bir beyanname imzalamak zorundaydılar. Komünist Benjamin Davis, New York Belediye Meclisi üyesi görevinden uzaklaştırıldı. New York belediye seçimlerinde, komünistlerin seçimini önlemek amacıyla, nisbi temsil usulü değiştirildi. Çeşitli eyaletler, komünistlerin seçim listelerinden çıkarılmasını öngören kanunlar kabul ettiler.

Bununla beraber, Smith Kanunu na dayanan Mc Carthy'cilik 1957'de yeniliğe uğradı. Bu tarihte Yüksek Mahkeme, hükümeti devirmeye matuf faaliyetler hakkında veterili delil olmadığını belirtti. Yüksek Mahkeme göre, Hükümet, sanıkların ya da A.K.P.'nin hükümete karşı şiddete başvurmayı teşvik ettiğini ispatlayabilmis deildi. Bu karar üzerine, Smith Kanunu na dayanarak açılan davalar beraatla sonuçlandı.

MC CARRAN KANUNU

Amerika'da antikomünist hareketin dayandığı temel mevzuat, 1954'de «Komünist Faaliyetin Kontrolü» kanunuyla desteklenen 1950 tarihli Mc Carran Kanunuştur. Bu kanun, A.K.P.'ni silinen gayri meşru duruma koymaktadır. Kanuna göre, «Amacı, bir dünya, komünist teşkilatı aracılığıyla, yeryüzünün bütün ülkelerinde bir totaliter diktatörlük kurma olan ve ibanet, yanlan, sizme, casusluk, sabotaj, terör ve diğer lüzumlu sayılan her çeşit careye başvuran» bir milletlerarası komünist ihtişali tertibi vardır. Komünist Partisi, «bir yabancı devlet tarafından yönlendirilen bu milletlerarası tertibin bir dâlıdır.

Kanun, üç kategori teşkilatın ce-

zalandırılmasını öngörmektedir:

1 — «Komünist eylem» örgütleri: Komünist Partisi, milletlerarası komünist ihtişali tertibinin doğrudan doğrulaşıcı olarak bu kategorive girmektedir.

2 — «Komünist cephe» örgütleri: Bu örgütler, iddiaya göre, gerçek niteliklerini, amaçlarını ve üyelerinin isim listelerini saklamaktadır. Bunlar, belli amaçlarla (İnsan Haklarının savunması gibi) kurulmuş, komünistler gibi, komünist olmayanları da toplayan kitle örgütleridir.

3 — Komünist sizme» örgütleri: Bunlar, «son üç yıl içinde bir komünist eylem örgütüne aktif yardım ya da desit sağlanan kişinin va da kişilerin geniş ölçüde hâkim oldukları, yön verdikleri ve kontrol ettikleri» örgütlerdir.

1954 Kanunu ile, Mc Carran Kanunu na eklenen bu son kategori, ileri yöneticilerin elindeki sendikalara hedef tutmaktadır.

Kanuna göre, komünist eylem örgütleri, kendilerini Adalet Bakanlığında bir sile kaydetmek zorundadırlar. Parti militanlarının ve öteki üyelerin isim ve adresleri, bağısta bulunanların isimleri belirtilerek partinin mal kaynaklarının menşe, baskı ve teksir makinalarının sayısı ve yeri, Bağışla bildirilecektir. Sicile kaydedilmeyi red halinde, beş yıl hapsedilecekler ve her 24 saatlik gecikme için 10 bin dolar ceza ödeyeceklər.

Yüksek Mahkeme 1961 Haziranında, A.K.P.'nin sile kaydını verinde görmüştür. Bunun üzerine bir sürü dava açılmış, A.K.P. örgüt olarak sile kaydi reddettiği için cezalandırılmak istenmiştir. Mahkemelerde iki yıl süren hukuki çekişmelerden sonra, A.B.D. İstinaf Mahkemesi 1963'de, «Parti için çatışan bir kişi, bu kaydı yaptırarak kendi kendini suçlamadıkça, Hükümetin partisi kaydolmaya zorlayamayacağı» kararını verdi. Fakat Hükümet yeni bir dava açmış, Washington Bölgesi Federal Mahkemesi, geçen ay, A.K.P.'ni,

tescili reddettiği için 230 bin dolar para cezasına çarptırmıştır. Şimdi mesele Yüksek Mahkemeye gidecektir.

Buna karşılık, Hükümet A.K.P. üyesi tertillerin tesciili meselesinde başırsızlığı uğramıştır. Amerika Yüksek Mahkemesi sitira karşı sekiz oyla, tertillerin tesciili Anayasaya aykırı saymıştır. Yüksek Mahkeme kararında söyle dinlendiğidir:

«Mc Carran Kanunu göre, komünist olmak, bir çok yönden suç teşkil etmektedir. Bir şahsin, resmi makamlara başvurarak, komünist olduğunu bildirmesi, Mc Carran Kanunu göre, açıkça sağa suç işlediğini itiraf etmesi, dolayısıyla göz göre suç işlemesi demektir. Anayasaya göre, hiçbir vatandaş, suç işlemeye zorlanamaz. Dolayısıyla, komünist düşünceli olanların, resmi makamlara başvurup isimlerini işe kayıtlarına geçirmeleri hâlis konusu olamaz. Bu konuda, her türlü kanunlar, zorlamalar, Anayasının ruhuna aykırıdır.»

Bu karar üzerine, Amerika Yüksek Mahkemesi yargılarından William J. Brennan, Amerika'da her seyden önce Anayasının hâkim olduğunu belirterek, «Mesele sunu veya bunu, siyasi fikirleri savunmak değil, Anayasaya prensiplerini korumaktır» demistiştir. Yüksek Mahkeme yargıcı Tom C. Clark da görüşlerini söyle açıklamıştır: «1948 yılında ben, Adalet Bakanı idim. Mc Carran Kanunu Anayasaya aykırı olduğunu tekrar tekrar belirttim. Bu kanunun, insanları suç işlemeye teşvik ettiğini söyledim. Dinlemediler. Kanunu kabul ettiler. Hiç bir teskilat, komünist olduğunu polise bildirmek zorunda bırakılmaz.»

Yüksek Mahkeme, diğer alanlarda da Hükümet alehinde kararlar vermiştir. Herbert Aptheker ve Elizabeth Flynn gibi tanınmış komünistlere, Hükümetin pasaport vermemi reddedilmesini Anayasaya aykırı etmiştir. Haklarında «komünist cephe» örgütü olduları iddiasıyla Hükümetin dâva açtığı «yabancı menşeli kişileri savunma Amerikan komitesi» gibi teşekküler, beraat etmişlerdir. Yüksek Mahkeme, «Yükseki Faaliyetleri Kontrol Bürosu»nun delillerini veteris bulmuştur. 7 Haziran 1965'de de Yüksek Mahkeme, dörde karşı beş oyla, komünistlere sendikalara inşaatlarında görev almaya yasaklayan Landrum - Griffin Kanunu na ilgili maddelerini Anayasaya aykırı bulmuştur. Dâva konusu, Kaliforniya'nın popüler kişilerinden komünist sendikat Archie Brown idi. Brown, Landrum - Griffin Kanunu yürürlüğe eirdiği halde, San Fransisco Liman ve Dok İşçileri Sendikasının İcra Komitesi üyesi kalmıştır.

Mc Carthy firtinasının yattığından sonra, haklarında sürüp giden çeşitli takibata rağmen, komünist partisi üyeleri geniş siyasi faaliyet göstermişlerdir. 1964 seçimlerinde Goldwater'e karşı Johnson'u destekleyen parti, programını 1 milyon insana dağıtmıştır. Bu yüksek mitingler düzenlemiştir, üniversitelerde, radyo ve televizyonda konuşmalar yapmıştır.

Santınamalıdır ki komünist partisine faaliyet imkânları sağlayan Yüksek Mahkeme üyeleri, komünizme sempati besleyen kişilerdir. Aksine, bu muhafazakâr hâkimlerin komünizme karşı oldukları kesinlikle söyleyebilir. Fakat görmüşlerdir ki, «komünizmi temizleme» gerekçesiyle başlayan ve «özgürlik, düşünme özgürlük yok» sloganına sarılan bütün hareketler, eninde sonunda, komünist olmayanlar da suçlanmasına, özgürlüklerin herkes için kılmasına ve Mc Carthy terörlerine yol açmaktadır. Amerika bunu yaşıyor ve şimdi kamu oyunda hükümete rağmen, Anayasının eksiksiz uygulanması konusunda güçlü bir akım vardır. Buna karşılık, az gelişmiş ülkelerde, devletlerin iç işlerine açıkça müdahale ederek, komünist olmayan milliyetçi hareketleri dahi silâh zoruya bastırma eğilimi gitikçe artmaktadır. Johnson Doktrini, anti komünizm gerekçesiyle, devletlerin iç işlerine müdahale politikasının ifadesidir. Komünistik Amerikada serbesttir. Vietnam'da ise ayda ortalama 10 milyon ton bomba atılarak cezalandırılmaktadır! «Vietnam'da neden ölüyoruz» sorusuna bir cevap bulamayan Amerikan halkı, bu terslikin farkına yeni yeni ve yavaş yavaş varmaktadır.

YURT İÇİ VE YURT DİŞİ REKLÂMLARINIZ İÇİN
HİZMETİNİZDEDİR.

Genel Müdürlük :
Cagaloğu, Türkocagi Caddesi No. 1
İstanbul
Telefon : 27 66 00 - 27 66 01
Telex adresi : BASINKURUMU